

PRÍRUČKA PROJEKTU EXPERIENCE

**NAŠA SILA JE V SKÚSENOSTIACH – INOVATÍVNY VZDELÁVACÍ
PROGRAM PRE SKÚSENOSTNÝCH EXPERTOV**

2019

<https://experience-erasmusplus.eu/>

<https://moodle.experience-erasmusplus.eu/>

Tento projekt bol financovaný s podporou Európskej komisie. Táto publikácia reprezentuje výlučne názor autorov a Komisia nezodpovedá za akékoľvek použitie informácií, ktoré sú jej obsahom.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

OBSAH

1. Projekt EXPERIENCE a projektoví partneri	4
2. Súhrn vzdelávacích programov, dobrých skúseností a osvedčených postupov v partnerských krajinách	7
3. Výsledky regionálnych workshopov	12
4. Inovatívny vzdelávací program pre skúsenostných expertov formou kombinovaného vzdelávania	17
5. E-learning a elektronická platforma na výmenu skúseností medzi odborníkmi	23
6. Pilotné testovanie a vyhodnotenie vzdelávacieho programu	27
7. Závěry a odporúčania	33

1. PROJEKT EXPERIENCE A PROJEKTOVÍ PARTNERI

O projekte EXPERIENCE

Prechod osoby so zdravotným postihnutím z inaktivity do zamestnania v chránenej dielni, z chránenej dielne na otvorený trh práce a udržanie zamestnania si vyžadujú celý rad činností, ktoré môžu vykonávať len kompetentní odborníci.

Pre osoby so zdravotným postihnutím existujú rôzne podporné štátne služby zamestnanosti. Ich kapacita v partnerských krajinách však nepokrýva požiadavky na národnej úrovni, a to najmä v dôsledku nedostatočného počtu kvalifikovaných odborníkov. Pri vyplňaní tejto medzery zohrávajú čoraz väčšiu úlohu organizácie pôsobiace v neziskovom sektore.

Hlavné ciele projektu boli zamerané na zlepšenie kvality, zvýšenie intenzity a objemu spolupráce medzi inštitúciami pôsobiacimi v oblasti zvyšovania zamestnateľnosti a podpory zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím, na podporu profesionalizácie organizácií a zvyšovanie vedomostnej úrovne osôb so zdravotným postihnutím prostredníctvom ich zapojenia do inovatívneho vzdelávacieho programu pre skúsenostných expertov a na podporu (re)integrácie osôb so zdravotným postihnutím.

Do projektu boli zapojené štyri partnerské inštitúcie pôsobiace v oblasti poskytovania poradenských, vzdelávacích a špecializovaných služieb pre znevýhodnené skupiny zo štyroch krajín: zo Slovenskej republiky, z Maďarska, z Rumunska a z Turecka.

Hlavným produktom projektu je Inovatívny vzdelávací program pre skúsenostných expertov realizovaný formou kombinovaného vzdelávania (blended-learning).

Skúsenostný expert v našom projekte je občan so zdravotným postihnutím, ktorý v priebehu vlastného života prežil alebo prežíva ťažkosti a problémy v dôsledku zdravotného postihnutia, dokázal sa vyrovnáť s touto situáciou a prostredníctvom posilnených zručností a kompetencií získaných v rámci inovatívneho vzdelávania môže vlastné životné skúsenosti odovzdať v prospech iných občanov so zdravotným postihnutím, ktorí sú v podobnej situácii.

Vzdelávací program vypracoval medzinárodný tím odborníkov na základe 11 účinných postupov a metód určených pre vzdelávanie odborníkov a zhrnutých v Elektronickej zbierke, a na základe záverov workshopov organizovaných za účasti 79 aktérov trhu práce v partnerských krajinách.

Inovatívny vzdelávací program, ktorý pozostáva z teoretického, e-learningového vzdelávania a z praktickej zážitkovej formy vzdelávania, bol úspešne testovaný vo všetkých partnerských krajinách za účasti 8 lektorov a 49 osôb so zdravotným postihnutím.

„Skúsenostní experti“ môžu po absolvovaní vzdelávania pôsobiť v neziskových organizáciách a prispieť k podpore reintegrácii osôb so zdravotným postihnutím na trh práce.

Projekt mal pozitívny vplyv na zamestnancov partnerských organizácií, prispel k získaniu nových vedomostí a k rozvoju ich odborných, metodických a sociálnych kompetencií. Počas projektového cyklu sa zintenzívnila spolupráca medzi partnerskými organizáciami na medzinárodnej úrovni. Projektové aktivity na národnej úrovni boli prínosom z hľadiska vytvárania partnerských sietí medzi odborníkmi a organizáciami pôsobiacimi v rôznych sektoroch. Inovatívny vzdelávací program bol zabudovaný do vzdelávacieho portfólia každej partnerskej organizácie a je sprístupnený aj ďalším záujemcom. Účast' na pilotnom testovaní vzdelávacieho programu prispela k zvyšovaniu vedomostnej úrovne účastníkov a k rozvíjaniu ich kompetencií. Aktivity projektu obohatili proces celoživotného vzdelávania osôb so zdravotným postihnutím a podporili ich reintegráciu na trh práce.

Partneri

<http://www.ozbuducnost.sk/>

Hlavným cieľom Občianskeho združenia Spoluprácou pre lepšiu budúcnosť - Veľký Meder je podpora a rozvíjanie aktivít a presadzovania aktívnej participácie občanov na miestnej, regionálnej, celoštátnej, ako aj na medzinárodnej úrovni v rôznych oblastiach spoločenského života. Svoju činnosť zabezpečuje od roku 2012 na úseku služieb klientom, vzdelávania dospelých a projektového riadenia. Od založenia združenie úspešne vyvíja činnosti za účelom naplnenia svojich cieľov v oblasti budovania spolupráce so zamestnávateľmi, s mimovládnyimi organizáciami a inštitúciami, ktoré vykonávajú podobné aktivity na území Slovenskej republiky ako aj v štátoch Európskej únie.

V súčasnosti úspešne spolupracuje v rámci medzinárodných projektov takmer 40 organizáciami z 15 krajín EÚ v oblasti podpory celoživotného poradenstva a vzdelávania a zvyšovania zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie s dôrazom na znevýhodnené skupiny vrátane občanov so zdravotným postihnutím.

www.humanprofess.hu

Human Profess Non-profit Ltd. bola založená v roku 2010 tromi osobami. Cieľové skupiny inštitúcie sú znevýhodnení občania, napríklad so zdravotným postihnutím, uchádzači o zamestnanie, ženy, absolventi a staršia generácia.

Organizácia vykonáva odbornú činnosť v štyroch rôznych oblastiach:

1. Služby na trhu práce
2. Vzdelávanie dospelých
3. Prenos vedomostí a inovácií
4. Tvorba a manažovanie projektov pre externých objednávateľov

Vízia organizácie: organizácia podporuje rovnosť príležitostí znevýhodnených skupín a reintegráciu na trh práce. Za účelom zachovania stability poskytované služby smerujú do viacerých oblastí služieb pre rôzne sektory so zabezpečením flexibility a otvorenosti pre inovácie.

Kreštánská nadácia Diakonia bola založená v roku 2002 reformovanou cirkvou Transylvánie za účelom podpory ľudí v núdzovej situácii. V nasledujúcich rokoch nadácia Diakonia otvorila miestne pobočky s právnou subjektivitou v rôznych oblastiach Rumunska, ako Sfantu Gheorghe, Cluj Napoca, Targu Mures, Reghin a Brasov.

Prvý veľký sociálny projekt iniciovaný Diakoniou bola služba domácej starostlivosti. V súčasnosti nadácia Diakonia Sfantu Gheorghe prevádzkuje služby domácej starostlivosti vo viac ako 30 dedinách a v 3 mestách v kraji Covasna.

Od roku 2006 prevádzkuje činnosť pre občanov so zdravotným postihnutím. V roku 2009 bola postavená Irisz House, denný stacionár pre osoby so zdravotným postihnutím, s rôznymi druhmi terapie a aktivít, ako sú muzikoterapia, terapia hrou, ručné remeslá, plávanie, divadelná skupina, tanec a arteterapia.

Od roku 2011 prevádzkuje Denný stacionár - opatrovateľské centrum pre deti v núdzi zo Sfantu Gheorghe a od roku 2014 Denné centrum pre Rómov a sociálne znevýhodnené deti z Valea Crișului. V tejto chvíli beží projekt na podporu viac na 200 žiakov v 13 obciach vo forme podávania teplého jedla a poskytovania mimoškolských programov.

Súkromná odborná a špeciálna (rehabilitačná) škola DOST, sa nachádza vo vidieckej oblasti Ankary, je mimovládna organizácia a špeciálne vzdelávacie a rehabilitačné zariadenie. Inštitúcia bola založená v roku 2000 a má 19 rokov skúseností. Spolupracuje s viacerými odborníkmi, sociológmi, psychológmi, fyzioterapeutmi, odborníkmi v oblasti vývinu dieťaťa, špeciálnymi odborníkmi v oblasti vzdelávania, case manažérmi a rodinnými terapeutmi. S týmito odborníkmi, realizuje rôzne vzdelávacie programy zamerané na rôzne typy postihnutia a znevýhodnené skupiny. Okrem vzdelávacích programov poskytuje programy, poradenstvo rodinám s postihnutými deťmi s cieľom poskytnutia pomoci pri riešení ich problémov spojených s postihnutím. Pomáha im rozvíjať pracovné schopnosti a schopnosti nájsť vhodné zamestnanie.

Vzdelávacie centrum pomáha viac ako 300 osobám so zdravotným postihnutím a znevýhodneným skupinám, ktoré buď navštevujú školské aktivity alebo dostávajú služby domácej starostlivosti. Asociácia poskytuje vzdelávanie priamo zdravotne postihnutým deťom, mladistvým a dospelým, rodičom a osobným asistentom ľudí so zdravotným postihnutím a zamestnancom.

2. SÚHRN VZDELÁVACÍCH PROGRAMOV, DOBRÝCH SKÚSENOSTÍ A OSVEDČENÝCH POSTUPOV V PARTNERSKÝCH KRAJINÁCH

Elektronická zbierka je súhrnom vzdelávacích programov, dobrých skúseností a osvedčených postupov uplatňovaných pri vzdelávaní odborníkov v partnerských krajinách, zameraným na rozšírenie zručností a zvýšenie kompetencií mentorov, špeciálnych a odborných poradcov poskytujúcich poradenské a vzdelávacie služby na podporu zamestnateľnosti a zvyšovanie zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím. Bola východiskovým dokumentom pri tvorbe vzdelávacieho programu projektu EXPERIENCE. Jej cieľom je profesionalizácia organizácií, ktoré pôsobia v oblasti reintegrácie osôb so zdravotným postihnutím na trh práce.

Zbierka obsahuje 3 príklady zo Slovenskej republiky, Maďarska a Rumunska a 2 príklady z Turecka, čiže celkovo 11 príkladov zo 4 partnerských krajín. Nižšie uvádzame vybrané osvedčené postupy a príklady:

Vzdelávanie poradcov bilancie kompetencií

Metodika bilancie kompetencií bola vyvinutá vo Francúzsku. V roku 2005 bola na európskej úrovni vytvorená Európska federácia centier bilancie kompetencií, ktorá vyvinula chartu kvality stanovujúce spoločné pravidlá týkajúce sa metodologických a etických otázok.

Vzdelávací program pre poradcov bilancie kompetencií je určený skúseným odborníkom v oblasti kariérového poradenstva alebo príbuzných aktivít. Vstup do vzdelávacieho programu je podmienený splnením určených kvalifikačných a odborných požiadaviek. Cieľom vzdelávacieho programu pre poradcov bilancie skúseností je, aby účastníci získali potrebné všeobecné spôsobilosti, odborné vedomosti a zručnosti a boli schopní realizovať bilanciu kompetencií s klientmi v súlade so zadanými kritériami kvality za použitia nástrojov z oblasti kariérového poradenstva.

Trvanie modulárneho tréningu je 48 hodín prezenčne v troch blokoch a má nasledujúci obsah:

1. Modul Úvod do bilancie kompetencií
2. Modul Fáza zberu informácií v bilancii kompetencií
3. Modul Záverečná fáza bilancie kompetencií
4. Modul Supervízia (Samostatná realizácia bilancie kompetencií s piatimi klientmi)

Tréning zručností pre efektívnu prax – STEP

Vzdelávací program STEP bol vytvorený medzinárodným tímom, ktorý skúmal celosvetové dôkazy o tom, čo funguje v kariérovom poradenstve. Cieľom tréningu STEP je zlepšiť schopnosti poradcov pri poskytovaní poradenstva v oblasti zamestnanosti. Zámerom vzdelávania je poskytnúť účastníkom techniky na zvládanie efektívneho poradenského rozhovoru pri práci so znevýhodnenými klientmi. Vzdelávania sa môžu zúčastniť osoby so záujmom pôsobiť ako poradcovia v oblasti poskytovania efektívnych poradenských služieb zamestnanosti, ktorí spĺňajú požadované kvalifikačné a odborné požiadavky. Trvanie vzdelávania je 50 hodín, z ktorého 12 hodín je teoretická príprava a 38 hodín je praktický výcvik. Vzdelávanie STEP v nasledujúcej štruktúre bolo prispôbené podmienkam v Slovenskej republike a akreditované Ministerstvom školstva SR:

1. Osobnosť kariérového poradcu a spolupráca s klientom
2. Rozvíjanie sebaúčinnosti klienta
3. Dizajn a aplikácia skupinového vzdelávania
4. Trh práce a budovanie partnerských sietí
5. Plánovanie

6. Etika
7. Prispôsobenie sa zmenám trhu práce
8. Voľba povolania
9. Hľadanie práce
10. Uchádzanie sa o pracovné miesto
11. Udržanie si práce
12. Spolupráca so zamestnávateľom - Exkurzia k zamestnávateľovi

Kariérové poradenstvo v podmienkach sluchového postihnutia

Kurzy boli realizované v rámci projektu IS EQUAL Vzdelávaním za hranicu ticha v rokoch 2005 – 2007. Vychádza z know-how K.A.B.A. Slovensko, ktoré realizuje kurzy kariérového poradenstva a profesijnej orientácie od roku 1997 a modelu: Kroky ku kariérnej ceste, podľa skúseností Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Cieľom vzdelávania bolo vyškoliť pedagógov zo škôl pre sluchovo postihnutých v oblasti kariérového poradenstva a zvýšiť tak úroveň odbornej prípravy v poskytovaní služieb kariérového poradenstva aj v prostredí sluchového postihnutia.

Trvanie vzdelávacieho programu bolo 5 dní v rozsahu 40 hodín, a bol zameraný na 30% teórie a 70% na praktické cvičenia. Mal nasledujúcu štruktúru:

- Proces kariérového poradenstva
- Orientácia na trhu práce
- Kľúčové kvalifikácie a ich význam pri voľbe povolania
(schopnosť komunikácie a kooperácie, schopnosť riešiť problémy a tvorivosť, schopnosť prevziať zodpovednosť, samostatnosť a výkonnosť a pod.)

Vzdelávací kurz bol realizovaný, vysoko pozitívne hodnotený účastníkmi hlavne kvôli novým metódam práce s klientom a novým poznatkom o práci kariérového poradcu, s ktorým sa ešte nikdy nestretli.

Úradná komunikácia a doplnkové vzdelávanie v oblasti protokolu

Cieľom tematického celku Úradná komunikácia je, aby si účastníci osvojili rôzne techniky udržiavania profesionálnych kontaktov a rozoznávajú charakteru a podstaty rôznych profesionálnych vzťahov. V oblasti profesionálnych vzťahov by sa mali naučiť vedome riadiť svoje konanie, usmerňovať komunikačný proces, zvládnuť používanie jazyka a kultúry obchodnej / úradnej komunikácie a dokázať sa prispôbovať požiadavkám pracovnej pozície, podnikateľského života, protokolu a ďalších pravidiel správania v konkrétnej situácii. Ďalším cieľom je naučiť sa prispôbovať sa pracovnému prostrediu, aktívne sa zapájať do tímovej práce a naučiť sa riešiť konflikty a zvládať stresové situácie v pracovnom prostredí. Vzdelávací program sa realizuje v rozsahu 3 dní v týždni po 6 x 45 minút denne a má nasledujúcu štruktúru:

1. Kultúra obchodnej / úradnej komunikácie
2. Komunikačné formy v obchodnom / úradnom styku
3. Obchodná / úradná komunikácia
4. Protokol v kancelárii
5. Digitálna komunikácia v kancelárii
6. Medzinárodný protokol
7. Profesionálne vzťahy
8. Riešenie konfliktov na pracovisku
9. Rokovacia technika

Odborná prípravná učiteľov vzdelávajúcich viacnásobne znevýhodnených študentov v oblasti informácií a príležitostí na trhu práce

Odborná príprava učiteľov pripravujúcich študentov s viacnásobným znevýhodnením a špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami pre trh práce bola vypracovaná s cieľom umožniť odborníkom, ktorí sa zaoberajú študentmi s viacnásobným znevýhodnením a špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, poskytovať efektívnu pomoc pri príprave na hľadanie zamestnania aj v procese zamestnania. Účastníci vzdelávania si osvoja základné pojmy, získajú informácie v oblasti zamestnanosti, možností získania podpory a organizácií na pomoc týmto skupinám. Osvoja si základné techniky hľadania zamestnania, ktoré sa dajú efektívne uplatňovať na trhu práce (motivačný list, životopis, komunikačné techniky používané počas pracovného pohovoru). Naučia sa sprostredkovať reálny obraz trhu práce a prostredníctvom neho študentom pomáhať zorientovať sa pri hľadaní zamestnania. Budú schopní viesť vlastný kurz prípravy na hľadanie a získanie zamestnania na trhu práce. Cieľovou skupinou odbornej prípravy sú odborníci zaoberajúci sa osobami so zdravotným postihnutím a znevýhodnenými osobami bez zdravotného postihnutia a odborníci zaoberajúci sa študentmi v znevýhodnenej situácii. Vzdelávanie sa realizuje v rozsahu 1 dňa (5 hodín) a obsahuje 3 tematické časti / celky:

Časť 1 Základné pojmy a informácie o trhu práce

Časť 2 Fungovanie trhu práce

Časť 3 Techniky hľadania zamestnania

Vzdelávanie tím-lídrov v oblasti vedenia tréningov na báze behaviorálnej terapie

V rámci programu sa odborníci pripravujú na duálne vedenie tímových workshopov na báze kognitívnej behaviorálnej terapie. Nadobudnuté teoretické a praktické vedomosti z oblasti kognitívnej behaviorálnej terapie im umožnia vypracovanie vzdelávacích materiálov zameraných na riešenie špecifických problémov cieľovej skupiny osôb so zdravotným postihnutím a dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie so zníženou pracovnou schopnosťou. Predpokladom účasti na vzdelávaní je, aby odborníci zúčastňujúci sa odbornej prípravy mali základné poznatky z oblasti psychológie a pedagogiky získané počas predchádzajúceho štúdia a adekvátne informácie o trhu práce vyplývajúce z ich pracovných skúseností (najmä ako poradcov v oblasti zamestnanosti, mentálnej hygieny, sociálnej práce, sociálnej pedagogiky alebo učiteľov). Vzdelávanie sa realizuje počas 8 dní v celkovom rozsahu 48 hodín (6 hodín / deň). Pred zahájením vzdelávania sa účastníci musia individuálne oboznámiť s požadovanou odbornou literatúrou. Po ukončení vzdelávania sa v rámci individuálneho vzdelávania v oblasti kognitívnej behaviorálnej terapie uskutoční 6 poradenských stretnutí zameraných na roly v oblasti kognitívnej behaviorálnej terapie.

Program obsahuje 8 modulov:

Modul 1 Oboznámenie sa s odbornou literatúrou a metódou dištančného vzdelávania

Modul 2 Vlastné skúsenosti skupiny

Modul 3 Oboznámenie sa s metódou kognitívnej behaviorálnej terapie

Modul 4 Informácie o trhu práce

Modul 5 Poznatky z oblasti tímového manažmentu

Modul 6 Oboznámenie sa so vzdelávacím materiálom pre nezamestnaných

Modul 7 Praktická koordinácia tímu

Modul 8 Poradenstvo v oblasti rolí

Efektívnosť asistovaného zamestnávania

Sociálny mediátor sa prostredníctvom sociálnej mediácie angažuje v oblasti sociálneho problému,

ktorému čelia jednotlivci, skupiny a znevýhodnené skupiny s cieľom zlepšiť ich sociálnu situáciu a vzťahy v rámci trojčlenky jednotlivec - rodina - spoločnosť.

Práca sociálneho mediátora je náročná, najmä ak vezmeme do úvahy skutočnosť, že môže byť sprostredkovateľom medzi dvomi rôznymi kultúrami. Svoje správanie a intervencie musí preto prispôbiť osobitostiam situácie, v ktorej sa ocitne, pri zohľadnení etnických požiadaviek, zvykov a tradícií. Sociálny mediátor pozná právne predpisy upravujúce sociálnu ochranu klientov, či už ide o staršie osoby, deti, dospelých, Rómov a pod., a dohliada na dodržiavanie ich práv. Zároveň svojim klientom poskytuje informácie a usmernenie v oblasti zamestnania, dynamiky trhu práce a každodenného manažmentu. Cieľovými skupinami odbornej prípravy sú odborníci pracujúci so osobami so zdravotným postihnutím špecializované na sociálnu mediáciu v oblasti asistovaného zamestnávania. Rozsah vzdelávania je 42 hodín. Absolventi programu získajú poznatky a vedomosti v nasledujúcich oblastiach:

1. Interpersonálna komunikácia
2. Multidisciplinárna tímová práca
3. Zabezpečenie profesionálneho rozvoja
4. Realizácia intervenčného plánu
5. Usmerňovanie klientov pri riešení problémov súvisiacich s uplatňovaním zákonných nariadení
6. Príprava dokumentov pre cieľové skupiny
7. Poskytovanie pomoci klientom vo vzťahu k miestnym orgánom
8. Monitorovanie a poskytovanie pomoci pri organizovaní každodenného života klientov
9. Vypracovanie správy o činnosti o situácii klientov

Odborná príprava SOCIÁLNYCH PRACOVNÍKOV – kurz poskytovania podpory a používania praktických aplikácií

Sociálny pracovník je kvalifikovaná osoba pôsobiaca v oblasti poskytovania primárnych služieb a ochrany detí (rezidenčných služieb pre deti so zdravotným postihnutím).

Sociálny pracovník zároveň pôsobí aj na úrovni spoločnosti, kde zohráva aktívnu úlohu pri identifikácii rizikových prípadov na úrovni komunity a individuálnych rizikových situácií. Je členom multidisciplinárneho tímu poskytujúceho špecializované podporné služby pre ohrozené deti a dospelých v rámci komunity, pomoc v prípadoch odlúčenia od rodiny a pomoc osobám, na ktoré sa vzťahujú osobitné ochranné opatrenia.

Hlavné činnosti sociálneho pracovníka zahŕňajú činnosti identifikované v rámci intervenčného plánu, identifikáciu rizikových prípadov na úrovni komunity a identifikáciu rizikových situácií klienta, podporu klienta v oblasti činností zameraných na dosiahnutie čo najvyššej miery nezávislosti, podporu klienta v oblasti činností a schopností umožňujúcich sebestačnosť v rôznych životných situáciách, podporu rozvoja sociálnych a kognitívnych schopností a podporu činností zameraných na čo najvyššiu mieru sociálnej autonómie. Odborná príprava bola vypracovaná a testovaná v rámci projektu realizovaného v spolupráci 6 organizácií.

Cieľovými skupinami odbornej prípravy boli odborní pracovníci zaoberajúci sa osobami so zdravotným postihnutím a sociálni pracovníci strednej úrovne. Odborná príprava zahŕňa dva tematické celky:

Tematický celok zameraný na všeobecné kompetencie.

Tematický celok zameraný na špecifické kompetencie.

Špeciálne praktické vzdelávanie pre učiteľov, lektorov a odborníkov

Vzdelávanie bolo zamerané na rozvoj vedomostí, zvyšovanie citlivosti a rozširovanie zručností poskytovateľov špeciálneho vzdelávania. Jeho náplňou sú predpisy upravujúce problematiku zdravotného postihnutia a špeciálneho vzdelávania v Turecku, poskytovanie pomoci osobám so zdravotným postihnutím a ich rodinám pri riešení psychologických problémov, rozvoj empatie voči nim, jednotlivé formy zdravotných postihnutí a osvedčené spôsoby prístupu a vzdelávania pri jednotlivých formách

zdravotného postihnutia, ako aj behaviorálne aspekty a etické otázky. Absolventi odboru špeciálna pedagogika tieto poznatky získali už počas univerzitného štúdia a preto sa vzdelávací program zameriava na ďalší rozvoj ich vedomostí a zručností a opätovne poukazuje na dôležitosť ich práce. Tento program sa navrhuje ako forma ďalšieho vzdelávania. Obsah vzdelávania zostavili odborníci na špeciálne vzdelávanie, psychológovia, akademici a poradcovia. Rozsah vzdelávania je 80 hodín.

Náplňou vzdelávania sú nasledujúce moduly:

Modul 1	Etika v špeciálnom vzdelávaní
Modul 2	Turecké predpisy v oblasti špeciálneho vzdelávania a najlepšie medzinárodné postupy
Modul 3	Prístup k zdravotne postihnutým osobám
Modul 4	Metódy skúmania osobných rozdielov
Modul 5	Metódy a techniky vzdelávania v prírode
Modul 6	Aplikovaná behaviorálna analýza
Modul 7	Tvorba individuálnych vzdelávacích programov
Modul 8	Proces adaptácie programu
Modul 9	Koncepcie vyučovania a každodenné zručnosti pre osoby so zdravotným postihnutím
Modul 10	Organizácia vyučovania v špeciálnom vzdelávaní
Modul 11	Vzdelávanie a poradenstvo pre rodiny zdravotne postihnutých osôb
Modul 12	Vzdelávanie v oblasti jazykových a komunikačných zručností
Modul 13	Vzdelávanie a behaviorálne posúdenie a hodnotenie

Kurz špeciálneho vzdelávania

Kurz bol navrhnutý a realizovaný s cieľom rozvíjať zručnosti v oblasti odbornej prípravy cieľovej skupiny a poskytnúť pomoc špeciálnym pedagógom. Kvalifikovaní špeciálni pedagógovia môžu pracovať v špeciálnych vzdelávacích a rehabilitačných centrách v súlade so svojou kvalifikáciou. Tento certifikačný program im umožní sledovať individuálny fyzický, kognitívny, jazykový a psychomotorický rozvoj svojich študentov a tvorbu špeciálneho vzdelávacieho plánu, návrh voľnočasových, herných a hudobných aktivít, organizáciu hudobných a sociálnych aktivít, tvorbu kostýmov, náučných hračiek a ďalších pomôcok.

Kurz prebieha formou online vzdelávania. Nevyžadujú sa žiadne študijné materiály, účastníci majú prístup k prednáškam na internete. Keďže ide o kurz realizovaný prostredníctvom online vzdelávacej platformy, počet účastníkov je neobmedzený. Kurz môžu absolvovať záujemcovia s ukončeným vysokoškolským vzdelaním. Primárnymi cieľovými skupinami sú však fyzioterapeuti, rehabilitační pracovníci, odborníci na rozvoj detí, odborní poradcovia, audiológovia, psychológovia a pracovníci predškolských zariadení. Rozsah kurzu je 270 hodín.

Obsah tréningového programu:

- Definícia a druhy zdravotného postihnutia
- Deti vyžadujúce špeciálne vzdelanie
- Problematika špeciálneho vzdelávania
- Atatürkovi význam pre deti a vzdelávanie
- Klasifikácia osôb so zdravotným postihnutím
- Mentálne retardované deti
- Požiadavky na deti vyžadujúce špeciálne vzdelanie
- Talentované deti
- Hudobná a umelecká výchova a vzdelávanie
- Návčik používania toalety u inteligentných detí
- Návčik čítania, písania a matematika u inteligentných detí

3. VÝSLEDKY REGIONÁLNYCH WORKSHOPOV

Cieľom workshopov bolo identifikovať názory, skúsenosti, úspechy, možnosti, návrhy a odporúčania aktérov trhu práce prostredníctvom otvorenej a neformálnej diskusie, ktoré súvisia:

1. s príkladmi dobrej praxe v oblasti poradenstva a vzdelávania pri príprave občanov so zdravotným postihnutím pre trh práce,
2. s príkladmi dobrej praxe v oblasti vzdelávacích služieb pre poradcov, ktorí sa zaoberajú s občanmi so zdravotným postihnutím,
3. so zapojením „skúsenostných expertov“ do poradenského procesu.

Každá krajina zorganizovala regionálne workshopy podľa nasledovného harmonogramu:

Krajina	Termín	Účastníci
Slovensko	29/11/2017	Zástupcovia organizácie Spoluprácou pre lepšiu budúcnosť - koordinátora projektu Predstavitelia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Komárne Zamestnávateľa a prevádzkovatelia chránených dielní Predstavitelia mimovládnych organizácií poskytujúcich pomoc osobám so zdravotným postihnutím Súkromní podnikatelia Počet účastníkov: 17
Maďarsko	16/02/2018	Predstavitelia partnerskej organizácie projektu Human Profess Közhasznú Nonprofit Kft. Predstavitelia Organizácie práce Úradu vlády mesta Szombathely Zamestnanci miestnej samosprávy Rehabilitační poradcovia Odborníci a osoby so zdravotným postihnutím Súkromní podnikatelia Počet účastníkov: 13
Rumunsko	09/02/2018	Predstavitelia partnerskej organizácie Fundatia Crestina Diakonia Predstavitelia Úradu práce župy Covasna Zamestnávateľa – prevádzkovatelia chránených dielní Mentori zamestnancov so zdravotným postihnutím Súkromní podnikatelia zamestnávajúci osoby so zdravotným postihnutím Ďalší súkromní podnikatelia Počet účastníkov: 11
Turecko	04/04/2018	Špeciálni pedagógovia, lektori, poradcovia a mentori, osoby so zdravotným postihnutím a ich rodinní príslušníci, poradcovia, akademici, psychológovia, sociológovia a predstavitelia združení, nadácií a mimovládnych organizácií pôsobiacich v oblasti špeciálneho vzdelávania Počet účastníkov: 38
		Celkový počet účastníkov: 79

Partnerstvo zadefinovalo niekoľko otázok, ku ktorým sa účastníci workshopu vyjadrovali a sformulovali spoločné závery.

Okrem dobrých skúseností uvedených v predchádzajúcej časti príručky projektu boli zadefinované aj ďalšie osvedčené postupy, ktoré uvádzame nižšie:

Slovenská republika

Špecializované kurzy pre klientov Agentúra podporovaného zamestnávania n.o. v Bratislave. Poskytuje základné a špecializované poradenstvo a kurzy pre klientov v nasledujúcich oblastiach: Svet práce, PC kurz, Kreatívne kurzy zamerané na rôzne techniky tvorby „re-use výrobkov“, Trivium (precvičovanie čítania, písania, počítania), Kurz samostatnej mobility a orientácii v meste, Čašnícky kurz, Etiketa, Kurz práce v záhrade. Kurzy sú určené prednostne pre klientov APZ.

Inovatívny vzdelávací program pre občanov so zdravotným postihnutím – Motivačný tréning na podporu opätovného začlenenia osôb so zdravotným postihnutím na trhu práce bol vypracovaný v rámci medzinárodného projektu SUCCESS. Vzdelávanie bolo vypracované partnerskými organizáciami, ktorého základom sú identifikované faktory úspešnej reintegrácie na trh práce na základe medzinárodných skúseností, a ktorý je zameraný na rozvoj kompetencií a zvyšovanie zamestnateľnosti osôb so zdravotným postihnutím.

Maďarsko

Podpora programov uľahčujúcich integráciu ľudí so zníženou pracovnou schopnosťou na trh práce. Všeobecným cieľom programu je uľahčiť zamestnávanie ľudí so zníženou pracovnou schopnosťou, posilniac tým ich sociálnu participáciu prostredníctvom zvyšovania povedomia zamestnávateľov a celej spoločnosti. Priamym cieľom programu je zabezpečiť realizáciu a ďalší rozvoj programov, ktoré boli za uplynulé roky úspešné, udelenie Čestného uznania zamestnávateľom zamestnávajúcim zdravotne postihnuté osoby a programy s názvom *Nakupuj srdcom* a *S nami je svet lepší*.

Program s názvom **S nami je svet lepší** je programom spolupráce, ktorý združuje aktérov občianskej sféry, štátu, miestnych samospráv a podnikateľského sektora. Vďaka nim dostalo pracovnú príležitosť viac ako 130 osôb so zníženou pracovnou schopnosťou. V uplynulých rokoch sa začal prejavovať záujem o zamestnancov so zníženou pracovnou schopnosťou. Jedným z cieľov v roku 2016 bolo napríklad zapojiť čo najviac zamestnancov pracujúcich v štátnej správe do odbornej prípravy vedenej osobami so zdravotným postihnutím, čo pomáha pri vytváraní inkluzívneho prostredia.

Program rehabilitačného zamestnávania. Tento program zamestnanosti vláda zahájila v roku 2017. Zameriava sa na uľahčenie prepojenia osôb so zníženou pracovnou schopnosťou so zamestnávateľmi. V rámci tohto cieľa sa okrem iného zriadilo aj rehabilitačné rozvojové centrum a vytvorila sa národná sieť regionálnych poradcov. Pre zriadenie takéhoto nového pracoviska musí byť zamestnanec odborne pripravený a jeho schopnosti a zručnosti sa musia otestovať, ale rovnako dôležitou je aj odborná príprava zamestnávateľov. Zamestnávanie osôb so zníženou pracovnou schopnosťou sa stalo „diverzifikovaným“ a zamestnávatelia vďaka tomuto programu zaviedli na trh viacero nimi vyrábaných tovarov a poskytovaných služieb.

Rumunsko

Integrácia na báze asistovanej zamestnanosti. Podporovaná zamestnanosť je medzinárodná špecializovaná integračná služba na pracovisku, ktorej cieľom je pomôcť a sprostredkovať zamestnanie osobám patriacim do kategórie zraniteľných osôb počas obdobia ich prechodu zo školy do zamestnania, alebo nástupu do zamestnania po dlhšom období nečinnosti. Jej cieľom je podporiť rozvoj integračných služieb v troch oblastiach: v oblasti služieb poskytovaných zraniteľným osobám, v oblasti poradenských služieb a vzdelávania na pracovisku a v oblasti odbornej prípravy a poskytovania pomoci odborníkom pôsobiacim v oblasti podporovaného zamestnávania.

Odborné vzdelávanie - úspešná cesta k nezávislosti. Cieľom tohto Programu odborného vzdelávania je dať mladým ľuďom patriacim do zraniteľnej skupiny šancu na nezávislý život. Nezávislosť v tejto súvislosti

znamená získanie zamestnania a príjmu primerane svojim pracovným zručnostiam a schopnostiam. Toto odborné vzdelávanie nie je prípravou na konkrétne povolanie, ale aktivita, pomocou ktorej získajú poznatky nevyhnutné pre prácu na pracovisku (pravidlá na pracovisku, zodpovednosť, dospelé správanie, komunikácia na pracovisku, vzťahy s nadriadenými a orientácia v novom prostredí).

V Turecku sa problematike zdravotného postihnutia venujú v prvom rade špeciálni pedagógovia. Existujú síce aj mentori, poradcovia a konzultanti, ale je ich len veľmi málo. Špeciálne vzdelávanie je zamerané predovšetkým na získanie teoretických vedomostí v oblasti učebných osnov a obsahuje málo praktických činností, pričom je nedostatok študijných materiálov určených pre jednotlivé stupne a typy zdravotného postihnutia.

Všetky uvedené vzdelávacie programy zvyšujú motiváciu účastníkov a tým podporujú ich reintegráciu na trh práce.

Poradenské služby pre občanov so zdravotným postihnutím

V Slovenskej republike poradenské služby pre občanov so zdravotným postihnutím môžu vykonávať štátne (úrady práce, sociálnych vecí a rodiny) a neštátne organizácie (agentúry podporovaného zamestnávania).

Štátne služby zamestnanosti – Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny

Úrad poskytuje občanom, uchádzačom o zamestnanie, záujemcom o zamestnanie a zamestnávateľom informačné a poradenské služby.

Informačné a poradenské služby zahŕňajú služby pri voľbe povolania, výbere zamestnania vrátane zmeny zamestnania, výbere zamestnanca a adaptácii zamestnanca v novom zamestnaní.

Odborné poradenské služby sú zamerané na riešenie problémov spojených s pracovným uplatnením uchádzača o zamestnanie, na vytvorenie súladu medzi jeho osobnostnými predpokladmi a požiadavkami na vykonávanie určitého zamestnania, na ovplyvňovanie rozhodovania a správania sa uchádzača o zamestnanie, ako aj na jeho sociálnu a pracovnú adaptáciu.

Informačno – poradenské stredisko (IPS) je pracovisko úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, v ktorom sú klientom k dispozícii počítače s prístupom na internet a tlačiarňou. Klienti v IPS nájdu široké spektrum informácií (v elektronickej a tlačenej podobe) o trhu práce, nástrojoch aktívnej politiky trhu práce, ktoré napomáhajú návratu uchádzačov na trh práce, odbornú literatúru, informačné letáky, propagačné materiály, prehľad stredných a vysokých škôl, katalóg zamestnávateľov a investorov v regióne s informáciami o pracovných podmienkach a zamestnávateľských typoch profesií, sociálnom programe a možnostiach zamestnania.

Neštátne služby zamestnanosti - Agentúra podporovaného zamestnávania je právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá poskytuje služby občanom so zdravotným postihnutím, dlhodobo nezamestnaným občanom a zamestnávateľom zamerané na uľahčenie získania zamestnania alebo na udržanie zamestnania alebo na uľahčenie získania zamestnanca z radov občanov so zdravotným postihnutím a dlhodobo nezamestnaných občanov.

V Maďarsku osobám so zdravotným postihnutím poskytujú podporu štátne inštitúcie, akreditované mimovládne organizácie a záujmové organizácie.

V miestnych organizáciách práce pôsobia referenti pracovnej rehabilitácie, ktorí na odboroch zamestnanosti okresných úradov župných orgánov vlády zabezpečujú úlohy stanovené rehabilitačným orgánom prvého stupňa. Na župnej úrovni majú centrálné kontakty a na miestnych okresných úradoch konzultačné dni.

Referenti pracovnej rehabilitácie poskytujú uchádzačom o zamestnanie so zdravotným postihnutím schopnosťou rôzne služby:

- stanovujú aktuálny stav klientov a vedú ich evidenciu na základe lekárskej dokumentácie a požiadaviek sociálno-pracovnej rehabilitácie;
- na základe kvalifikácie a odbornej praxe stanovujú konkrétne zameranie rehabilitácie klientov vhodných na rehabilitáciu;
- pripravujú pre nich rehabilitačný plán, ktorý podľa potreby príležitostne aktualizujú;
- v prípade potreby sa do rozvoja zapájajú aj externí odborníci;
- poskytujú informácie o situácii na trhu práce v príslušnej oblasti;
- poskytujú informácie o pracovnej rehabilitácii a pod.

Okrem ponuky organizácie práce majú klienti k dispozícii aj možnosť využiť rehabilitačné poradenstvo poskytované akreditovanými poskytovateľmi služieb. Môžu využiť služby 36 poskytovateľov rehabilitačných služieb zamestnanosti na 269 miestach krajiny, kde môžu využiť individuálne aj skupinové služby.

V Rumunsku neexistujú žiadne profesionálne poradenské služby, ktoré by riešili problematiku aktívneho zapojenia uchádzačov o zamestnanie, zosúladovania ich osobných schopností s požiadavkami na konkrétne zamestnanie, uľahčovania rozhodovania a vhodného správania uchádzačov o zamestnanie, ani problematiku ich sociálnej a profesijnej adaptácie.

Úrad práce neposkytuje žiadne osobitné vzdelávacie ani poradenské služby pre znevýhodnené osoby, a už vôbec nie pre osoby so zdravotným postihnutím. Objavilo sa síce niekoľko izolovaných iniciatív, ale tie nevedli k dlhodobým účinkom ani v odbornej príprave odborníkov na pomoc v zamestnanosti pre uchádzačov o zamestnanie so zdravotným postihnutím. Vďaka projektom EÚ (POSDRU 2007-2013) vznikli v tejto oblasti určité subjekty, ale tie neboli udržateľné. Po skončení grantu väčšina z nich ukončila svoju činnosť a zanikla.

Neštátne služby zamestnanosti, čiže mimovládne organizácie, nemajú zdroje potrebné na rozvoj týchto špecializovaných služieb, ale napriek tomu aktívne pôsobia v tejto náročnej oblasti s malým, ale dobre vyškoleným a motivovaným tímom.

V Turecku starostlivosť o osoby so zdravotným postihnutím zabezpečuje samostatný odbor Ministerstva školstva, ktorý je zodpovedný za implementáciu politiky vlády v oblasti vzdelávania, rehabilitácie a poradenských služieb pre osoby so zdravotným postihnutím, a Ministerstvo rodiny a sociálnej politiky, ktoré sa zameriava na osoby so zdravotným postihnutím a služby starším osobám.

Poradenské služby pre osoby so zdravotným postihnutím poskytujú aj niektoré ďalšie štátne inštitúcie, ale len málokteré. Niektoré samosprávy napríklad zamestnávajú poradcov pre potreby osôb so zdravotným postihnutím a poskytujú im podporu v sociálnej, ekonomickej a kultúrnej oblasti. V niektorých nemocniciach sú oddelenia poskytujúce poradenstvo rodinám zdravotne postihnutých osôb, ktoré však nie sú súčasťou systému špecializovaných poradenských služieb.

Aj v súkromnom sektore sa osobám so zdravotným postihnutím poskytujú rôzne poradenské, konzultačné alebo mentorské služby. Súkromný sektor služieb zdravotne postihnutým osobám v Turecku však nie je veľmi rozvinutý. Väčšina osôb so zdravotným postihnutím a ich rodín si nemôže dovoliť súkromné poradenstvo. Takže v oblasti súkromného poskytovania konzultácií, mentorovania a poradenstva pre nich sú možnosti výrazne obmedzené, a nie sú k dispozícii ani údaje o týchto subjektoch, spoločnostiach a pod. Väčšinu týchto služieb v Turecku teda poskytuje štát. Jednotlivé štátne inštitúcie poskytujú zdravotne postihnutým osobám možnosti a služby v oblasti, ktorú spravujú. Vďaka nedávnomu vývoju v Turecku boli prijaté zákony, ktoré súkromnému sektoru ukladajú povinnosť poskytovať zdravotne postihnutým osobám určité výhody. Týka sa to najmä spoločností pôsobiacich v oblasti sociálnych služieb, ktorým takto

vznikla povinnosť zamestnávať psychológov, odborných poradcov, mentorov a konzultantov poskytujúcich poradenstvo / konzultácie / mentorstvo osobám alebo klientom so zdravotným postihnutím, s ktorými spolupracujú.

Zapojenie „skúsenostných expertov“ do poradenského procesu

Je dôležité, aby sa do poradenského procesu zapojili skúsenostní experti, aby sa mohol využiť ich potenciál, pretože majú skúsenosti, ktoré môžu byť pre osoby so zdravotným postihnutím v podobnej situácii užitočné a motivujúce. Vhodnou odbornou prípravou prispôbenou potrebám týchto skúsených osôb môžeme pre osoby so zdravotným postihnutím pripraviť adekvátnych mentorov – tzv. skúsenostných expertov.

Najdôležitejšie poznatky skúsenostného experta	Odborné vedomosti – znalosť trhu práce, základná znalosť relevantných zákonov, dobrá orientácia v oblasti poskytovateľov služieb zamestnanosti pre zdravotne postihnuté osoby.
Najdôležitejšie charakteristiky skúsenostného experta	Dokáže vymedziť obsah a rozsah svojich kompetencií, uplatňovať individuálny prístup k jednotlivým zdravotne postihnutým osobám, zvýšiť empatiu zdravých ľudí a sebavedomie osôb so zdravotným postihnutím, dokáže ich motivovať, uplatňovať individuálny prístup k osobám so zdravotným postihnutím, má pozitívny vzťah a postoj k cieľovej skupine, pozná situáciu cieľovej skupiny, má pozitívny prístup k životu, pomáha pri začleňovaní osôb so zdravotným postihnutím do spoločnosti, sústavne sa vzdeláva.
Najdôležitejšie schopnosti a zručnosti	Všestranné komunikačné schopnosti – aktívne počúvanie, selektívne počúvanie, komunikácia v jazyku klienta, dôveryhodnosť, spoľahlivosť, empatia, tolerancia, trpezlivosť, riešenie konfliktov, tímová práca, manažérske schopnosti, schopnosť odovzdávať informácie o trhu práce, schopnosť rozvíjať základné zručnosti klientov (písanie, čítanie, čítanie s porozumením, počítanie), tvorivosť, asertívne správanie, životný režim.
Odporúčané formy odbornej prípravy	Zážitkové vzdelávanie, skupinový tréning, e-learning, kombinované vzdelávanie.

Sumarizáciou všetkých informácií tvoriacich obsah workshopov sme dospeli k záveru, že v jednotlivých partnerských krajinách existuje veľa problematických otázok súvisiacich so odbornou prípravou, vzdelávaním a profesionálnymi poradenskými službami. Pozitívom je, že existuje aj niekoľko vynikajúcich iniciatív, ktorých udržateľnosť je však z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov, odborníkov, zabezpečenia ich kontinuity a pod. neistá.

Odporúčania navrhované jednotlivými partnerskými krajinami tvoria jadro vzdelávacieho materiálu a inovatívneho programu vzdelávania pre skúsenostných expertov.

4. INOVATÍVNY VZDELÁVACÍ PROGRAM PRE SKÚSENOSTNÝCH EXPERTOV FORMOU BLENDED-LEARNING-U

Cieľom vzdelávania skúsenostných expertov je vyškoliť pomocníkov podobného životného osudu so zdravotne postihnutými osobami, ktorí dokážu využiť vlastné životné skúsenosti na pomoc iným ľuďom v podobnej situácii. V rámci odbornej prípravy si osvoja rôzne formy správania, zručnosti a metódy, ktoré budú vedieť profesionálne využívať a uplatňovať v prospech trhu práce a sociálnej integrácie osôb so zdravotným postihnutím. Obsahom inovatívneho vzdelávacieho programu pre skúsenostných expertov je teoretický študijný materiál, praktické cvičenia a materiály pre e-learning vypracované na základe teoretického študijného materiálu.

Teoretická a praktická časť študijného materiálu, ktorý je sprístupnený na internetovej stránke v anglickom, slovenskom, maďarskom, rumunskom a tureckom jazyku, obsahuje odborné texty pre skúsenostných expertov rozdelené do 14 kapitol. Odporúča sa, aby si účastníci v priebehu odbornej prípravy dôkladne naštudovali teoretickú časť študijného materiálu, aby získali odborné poznatky.

Prvá, tretia, šiesta, siedma, ôsma, deviata, desiata a dvanásť kapitola sú dôležité nielen pre začínajúcich skúsenostných expertov, ale ich preštudovanie bude osožné aj pre záujemcov s inou kvalifikáciou (skúsení učitelia a školitelia, sociálni pracovníci, psychiatri a psychológovia), prinajmenšom kvôli orientácii a jednoznačnosti. *Druhá, štvrtá a piata kapitola* sú určené špecificky začínajúcim asistentom, pretože informácie a poznatky v nich obsiahnuté nebudú pre osoby s kvalifikáciou a skúsenosťami v oblasti psychológie, sociálnej práce a pedagogiky ničím novým. V prípade *jedenástej kapitoly* sa k nadobúdaniu a prenosu vedomostí pristupuje celkom iným spôsobom ako v prípade začiatočníkov respektíve kandidátov s niektorou z uvedených kvalifikácií. Zaujímavým aspektom *trinásť kapitoly* je, že jednotliví účastníci budú považovať za nové vždy iné informácie, a to v závislosti od svojej kvalifikácie. Obsah *štrnásť kapitoly* nie je otázkou predchádzajúceho vzdelania ale skôr skúseností.

Štruktúra teoretického študijného materiálu je nasledovná: vychádza zo základných poznatkov a následne sa postupne rozširuje, pričom súčasne skúma vzťahy medzi teoretickým rámcom a implementovaným obsahom. Z tohto dôvodu sa materiál opakovane vracia k niektorým témam a metódam v širšom rámci alebo z odlišných aspektov.

1. Kto je skúsenostný expert?

Teoretický študijný materiál odbornej prípravy v prvom rade objasňuje, kto sa vôbec môže stať skúsenostným expertom, čo to znamená byť skúsenostným expertom, aké povinnosti má skúsenostný expert a aký je rozsah jeho kompetencií. Tieto informácie sa prezentujú formou názorných a zrozumiteľných situácií a praktických prípadových štúdií.

2. Osobnosť skúsenostného experta

Okrem oboznámenia sa so základnými koncepciami súvisiacimi s osobnosťou sa kladie dôraz aj na sociálne a metodické kompetencie, ktoré sú potrebné pre vykonávanie tejto odbornej činnosti. Okrem toho je nevyhnutné skúmať aj vzťah medzi kompetenciami a seba-riadením.

3. Význam komunikačných zručností v práci skúsenostného experta

Najdôležitejším aspektom tejto činnosti je správna komunikácia s klientom. Preto sme do tejto kapitoly zaradili okrem výhod a nevýhod jednotlivých foriem komunikácie aj rôzne poruchy komunikácie a ich

dôvody, tzv. Ja-správu, asertívnu komunikáciu a neverbálnu komunikáciu so zvláštnym dôrazom na zásady komunikácie s klientmi s rôznymi formami zdravotného postihnutia.

4. Riešenie konfliktov

Samozrejme aj skúsenostný expert sa môže dostať do konfliktnej situácie s klientom. Je dôležité, aby v takom prípade dokázal rozoznať situáciu a uvedomiť si, v akej fáze konfliktu sa nachádza a o aký druh konfliktu ide, aby dokázal čo najúčinnšie uplatňovať stratégiu riešenia konfliktov.

5. Význam časového manažmentu v práci skúsenostného experta

Kapitola začína prípravou správnej časovej analýzy a stanovením priorít. Následne vysvetľuje Paretovo pravidlo a Eisenhowerovu metódu správneho plánovania. Na záver vysvetľuje príčiny stresu a jeho vplyv na výkon, uvádza stratégie jeho riadenia vo vzťahu k činnosti a navrhuje riešenia.

6. Individuálna práca skúsenostného experta s osobami so zdravotným postihnutím

Krok za krokom sa prezentuje analýza potrieb a plán kariérneho rozvoja klientov. Okrem toho sa spomína aj motivácia klienta, súvisiace stratégie, príležitosti a možnosti osobnostného rozvoja.

7. Skupinové poradenstvo

Okrem výhod a nevýhod skupinovej práce sa kapitola podrobne venuje aj skupinovým pravidlám, skupinovej dynamike a koordinačnej úlohy skúsenostného experta pri riešení problémov účastníkov s rôznymi osobnostnými charakteristikami.

8. Partnerské siete skúsenostného experta – multidisciplinárny tím

Kapitola sa zaoberá základmi skupinovej práce, jej výhodami a nevýhodami, prekážkami a prvkami, ďalej pokračuje jej efektívnosťou a súvisiacimi kľúčovými kompetenciami a nakoniec definuje úlohu skúsenostného experta.

9. Informácie o trhu práce

Existujú špecifické informácie, ktoré sa môžu využiť v praktickej činnosti každej partnerskej organizácie. Týmito prioritami sú poradenské služby, odborná príprava, vzdelávanie, ďalšie aktívne opatrenia trhu práce a štruktúra zamestnanosti. V tejto kapitole sa nachádzajú podrobné informácie o aktívnych opatreniach trhu práce v partnerských krajinách.

10. Prelomenie bariér brániacich rovnakému prístupu osôb so zdravotným postihnutím k práci

Východiskom kapitoly je hodnotenie práce a v jeho rámci definovanie jeho súčastí, potom sa pokračuje otázkami prístupu k práci (nielen z hľadiska mobility), a poskytujú sa informácie o celkovom kontexte. Kľúčovú úlohu zohráva príprava prostredia na zamestnávanie osoby so zdravotným postihnutím a vplyv prostredia na jej výkonnosť. Kapitola sa detailne venuje vplyvu psychosociálneho a podnikateľského prostredia, ako aj otázke spoločenskej zodpovednosti podnikov. Po náboře a prehodení sa uskutoční analýza a špecifikácia pracovnej činnosti, ktorá je pre skúsenostného experta mimoriadne dôležitá. Záver kapitoly patrí zásadám prispôsobovania sa, ktoré sú dôležité aj pre zamestnávateľov.

11. Psychologické a psychologicko-pedagogické hodnotenie

Táto kapitola sa zameriava na skupiny informácií, ktoré sú potrebné na zostavenie individuálneho a zamestnaneckého profilu, ako aj na zadefinovanie osobnosti. Umožňuje získať komplexný obraz o odbornej kvalifikácii, zručnostiach, schopnostiach a postojoch jednotlivca. Ďalej sa zaoberá prvkami psychologického a psychologicko-pedagogického profilu žiadateľa, ako aj metódami a technikami a odborníkmi, ktorí na zostavení profilu participujú. V závere obsahuje informácie o podporovanej zamestnanosti a jej metodike ako nástroja integrácie.

12. Rozvoj osobnosti a zručností pre trh práce

V oblasti sebazpoznania jednotlivca obsahuje okrem Johariho okna aj SWOT analýzu silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození. V záujme rozvoja sebadôvery a seba prijatia a s cieľom pripraviť sa na neznáme situácie a za účelom vytýčenia primeraného cieľa obsahuje aj návrh SMART plánu (ktorý je špecifický – merateľný – dosiahnuteľný – realistický – časovo podmienený). Ďalej si môžeme prečítať konkrétne príklady o význame sebadôvery u osôb so zdravotným postihnutím a praktické rady súvisiace s ich rozvojom. Následne sa samostatne zdôrazňujú organizačné / zamestnanecké aspekty komunikačných zručností, zvýšený dôraz sa kladie na multiplikačný vplyv adekvátnej komunikácie a komunikačných zručností. V závere kapitoly sa uvádza niekoľko praktických rád, ktoré by si skúsenostný expert mal v záujme správnej komunikácie osvojiť.

13. Nástroje, techniky a stratégie hľadania zamestnania

Problematika je podrobne rozpracovaná podľa jednotlivých krokov procesu hľadania zamestnania. V prvom kroku sa kladie dôraz na presné zadefinovanie cieľového zamestnania vrátane zoznamu oblastí, v ktorých môže skúsenostný expert klientovi v tomto štádiu pomôcť. Pozornosť sa potom zameriava na potenciálne prvky rozsiahlej siete kontaktov klienta a sumarizáciu ďalších zdrojov dostupných informácií. Odsek s názvom „Postup pri hľadaní zamestnania a podávaní žiadosti na trhu práce“ tvorí dôležitú časť kapitoly, ktorej zásady nemusí ovládať len skúsenostný expert, ale by sa s nimi mal oboznámiť aj klient, alebo by mal dostať príslušné usmernenie. Potom sú uvedené konkrétne pokyny a príklady pre prípravu vyššie uvedeného SMART plánu. Nasleduje kontaktovanie zamestnávateľa prostredníctvom telefónu alebo internetu, pričom sa do popredia pozornosti dostáva hľadanie pracovnej pozície konkrétneho zamerania, v čom môže skúsenostný expert klientovi pomôcť zamerať sa správnym smerom. Okrem toho môžeme získať informácie aj o výhodách a nevýhodách rôznych typov životopisov, o tom, kedy sa jednotlivé typy používajú, ako aj o najnovších trendoch v tejto oblasti. V prípade životopisu a motivačného aj sprievodného listu by skúsenostný expert mal osobu so zdravotným postihnutím upozorniť na celý rad veľmi dôležitých vecí, vrátane správneho postupu pri telefonickom pohovore a dôležitosti zdvoritého správania, upraveného vzhľadu a správneho verbálneho aj neverbálneho prejavu.

14. Udržanie zamestnania

Kapitola začína úlohami klienta a možnosťami vyplývajúcimi z pomocnej a sprostredkovateľskej úlohy skúsenostného experta. Ďalej nasledujú nepísané pravidlá týkajúce sa súvisiacich osobných a sociálnych kompetencií, nepriameho poradenstva a niekoľko dobrých rád v oblasti skupinovej práce. V závere kapitoly sú vymenované osobné faktory, ktoré sú predpokladom udržania zamestnania.

Praktická časť študijného materiálu

Štruktúra praktickej časti študijného materiálu slúži nasledujúcim účelom:

- Každý deň by mal byť uceleným celkom.
- Kľúčové zručnosti by sa mali niekoľkokrát opakovať.
- Každá úloha by mala zahŕňať niekoľko tém súčasne.
- Dynamika vzdelávania by sa mala priebežne zvyšovať.

Odporúčaný časový rozsah absolvovania praktickej časti študijného materiálu sú 3 dni. V rámci toho sa preberá 37 cvičení a s nimi súvisiace pracovné listy, ktoré možno podľa potreby rozšíriť o 6 voliteľných úloh označených rímskymi číslami. Jednotlivé cvičenia majú nasledujúcu štruktúru: číslo a názov aktivity, téma, pedagogický cieľ, cieľová skupina, trvanie, prostredie, veľkosť skupiny, metóda, nástroje a pomôcky, opis aktivity a zhrnutie. Pri každom praktickom cvičení sa nachádza odkaz na príslušnú kapitolu teoretickej časti.

1. Kto je skúsenostný expert?

Vzájomné zoznamovanie a vytvorenie skupín pokračuje burzou nápadov (brainstorming) účastníkov na tému kto sa podľa ich názoru môže stať skúsenostným expertom. V rámci odbornej prípravy je potrebné vymedziť rozsah kompetencií a úlohy.

2. Osobnosť skúsenostného experta

Aj táto časť sa realizuje formou burzy nápadov o vhodnom názve programu, ktorý sa koná v prvý deň tréningu, keďže v tomto čase sa definuje rozsah kompetencií. V závere tréningu sa bude riešiť úloha s názvom „Prečo som dobrým skúsenostným expertom“, v rámci ktorej si skúsenostní experti uvedomia, že majú schopnosti a osobné charakteristiky, ktoré môžu uplatniť pri svojej práci.

3. Význam komunikačných zručností v práci skúsenostného experta

Táto úloha sa realizuje už počas prvého dňa tréningu v rámci zadania s názvom „Otázky a spätná väzba“, ktoré sa zameriava na rozširovanie vedomostí a rozvoj zručností. Pozornosť sa venuje aj realizácii pohovoru v praxi, a to v rámci cvičení „Nekomunikujeme“, „Aktívne počúvanie“, „Socha úspešného človeka“, „Koľko percent komunikácie“, „Jednosmerná komunikácia, komunikačné straty“, „Prejavovanie emócií“, „Čo sa skrýva v klientovi?“, „Jarmok zručností“, „Diablov advokát“, „Pracovný pohovor“, „Motivácia, záverečné body vzťahu s klientom“, čiže viackrát počas každého dňa školenia.

4. Riešenie konfliktov

Počas praktického nácviku pohovorov si účastníci môžu osvojiť aj správne riešenie konfliktov a získať skúsenosti s technikami kladenia otázok a získavania spätnej väzby. Táto úloha skúsenostným expertom pomôže vytvoriť si vlastný priebežne aktualizovaný súbor otázok, ktorý môžu využiť neskôr pri svojej práci. Cvičenie s názvom „Aktívne počúvanie“ im pomôže pri osvojení techniky poskytovania spätnej väzby osobám so zdravotným postihnutím, čo uľahčuje otvorenú komunikáciu a vzájomné spoznávanie sa. Cvičenie s názvom „Čo sa skrýva v klientovi“ je určené na upresnenie skreslených alebo nereálnych predstáv skúsenostného experta o klientovi. Takýto typ cvičenia je zaradený na každý deň workshopu.

5. Význam časového manažmentu v práci skúsenostného experta

Jedinou, ale o to zaujímavejšou úlohou v tejto súvislosti je vypracovanie SMART plánu spoločne s klientom. Táto úloha môže byť najúčinnnejším nástrojom motivujúcim klienta k činnosti v rámci neskoršej individuálnej aj skupinovej práce, počas ktorej bude musieť podľa SMART plánu konať a zaznamenávať si úlohy a skúsenosti.

6. Individuálna práca skúsenostného experta s osobami so zdravotným postihnutím

Zoznámenie sa na začiatku tréningu, čiže rozhovory a predstavenie partnera pomáhajú zmierniť strach z neznámeho, z cudzích ľudí a rozvíjajú schopnosť sústredenej pozornosti. V úlohe nazvanej „Johariho okno“ si skúsenostný expert rozšíri svoje vedomosti získané o klientovi prostredníctvom priamej skúsenosti a naučí sa posúdiť, do akej miery je sebaobraz klienta realistický. Cvičenie sa vykonáva spolu s ostatnými a umožní získať skúsenosti v oblasti poskytovania spätnej väzby osobám so zdravotným postihnutím, a zároveň upresňuje ich sebaobraz a formuje reálnejšie sebahodnotenie. Počas úlohy zameranej na základné pravidlá vedenia rozhovoru sa opäť objavuje a podrobnejšie špecifikuje otázka rozsahu kompetencií. Pri nácviku vedenia rozhovoru a zhodnotenia potrieb sa rozvíja schopnosť stanovovania priorít, adekvátneho zhromažďovania informácií a analytické schopnosti. Táto úloha skúsenostným expertom pomôže pri tvorbe vlastného dátového hárku a jeho správnej interpretácii.

7. Skupinové poradenstvo

Zoznámenie účastníkov workshopu a následné vytvorenie skupín je najdôležitejším momentom, kedy sa stanovujú všeobecne akceptované pravidlá skupiny. Úvod a záver každého tréningového dňa súvisí s touto témou, ktorá slúži na to, aby sa účastníci workshopu odložili svoje ťažkosti a problémy a sústredili sa na dianie počas workshopu. Cvičenie s názvom „skladačka“ má charakter team-building-u.

8. Partnerská sieť skúsenostného experta – multidisciplinárny tím

Cieľom úlohy s názvom „Sieť aktérov trhu práce“ je podnecovať účastníkov k tomu, aby si ako skúsenostní experti našli svoje miesto a úlohu v systéme.

9. Informácie o trhu práce

V prípade osôb so zdravotným postihnutím je úloha s názvom „Diablov advokát“ nepochybne dôležitá aj z hľadiska uvedomenia si vlastnej hodnoty. Uvádzané dôkazy a argumenty sa zaznamenávajú a kvantifikujú na tabuli, ktorá reflektuje ich mieru reality. Aj vyššie spomínané cvičenie s názvom „Sieť aktérov trhu práce“ skúsenostným expertom pomáha nasmerovať osoby so zdravotným postihnutím s ich problémami na správne miesto.

10. Prelomenie bariér brániacich rovnakému prístupu osôb so zdravotným postihnutím k práci

Táto úloha v podstate zahŕňa personalizované úlohy, ktoré fungujú efektívne, ak sa účastníci školenia poznali už aj predtým. V rámci cvičenia s názvom „Naplánuj obchodný dom!“ musia účastníci brať do úvahy požiadavky telesne postihnutých osôb. Cvičenie skúsenostným expertom pomáha naučiť sa, ako sa dajú urobiť potrebné zmeny a úpravy na pracovisku.

11. Psychologické a psychologicko-pedagogické hodnotenie

Úloha s názvom „Johariho okno“ znamená veľkú pomoc pri vypracovaní profilu. Prostredníctvom cvičenia „Ja som...“ dokážeme spoznať aj osobnosť druhého človeka, čo nám umožní prehĺbiť si svoje všeobecné poznatky o osobnosti človeka.

12. Rozvoj osobnosti a zručností pre trh práce

Na dôležitosť tejto témy poukazuje skutočnosť, že každý deň workshopu je zaradená aspoň jedna úloha zameraná na rozvoj sebapoznania, sebadôvery a komunikačných schopností. Už samotné zoznamovanie na začiatku workshopu poskytuje mnohé príležitosti na rozvoj komunikačných zručností a posúdenie miery sebapoznania. Cvičenie s názvom „Nekomunikujeme“ uľahčuje identifikáciu a interpretáciu „nástrojov neverbálnej komunikácie.“ Úloha s názvom „Aktívne počúvanie“ je zameraná na spôsoby poskytovania spätnej väzby osobám so zdravotným postihnutím a podnecuje otvorenú komunikáciu a vzájomné spoznávanie. Cieľom cvičenia s názvom „Socha úspešného človeka“ je riešenie problematiky úspešnosti a pozorovanie úlohy komunikačných kanálov.

13. Nástroje, techniky a stratégie hľadania zamestnania

Úloha s názvom „Prejavovanie emócií“ rozvíja neverbálne nástroje komunikácie a pomáha pri ich interpretácii. Cvičenie s názvom „Diablov advokát“ je užitočné nielen z hľadiska hodnôt, ale aj kvôli posúdeniu a zhodnoteniu vlastného záujmu. Úloha s názvom „Ťažkosti pri hľadaní zamestnania“ účastníkom workshopu prostredníctvom metódy prerámčovania pomáha vnímať problém aj z iného hľadiska a ponúka alternatívne riešenia. Obrátená verzia tohto cvičenia zas pomáha zmeniť spôsob uvažovania skúsenostných expertov a klientov o komplikujúcich faktoroch. Úloha s názvom „Pyramída hľadania zamestnania“ ovplyvňuje plnenie výkonnostných požiadaviek a sebahodnotenie a zároveň zdôrazňuje skutočnosť, že za dosiahnutie úspechu je zodpovedný aj samotný uchádzač o zamestnanie. Rovnaký cieľ plní aj cvičenie s názvom „Pasívne hľadanie zamestnania - špekulatívne hľadanie zamestnania.“

14. Udržanie zamestnania

Pre túto problematiku neboli vypracované žiadne osobitné úlohy, pretože priamym alebo nepriamym cieľom všetkých úloh a cvičení je získanie a udržanie zamestnania.

5. E-LEARNING A ELEKTRONICKÁ PLATFORMA

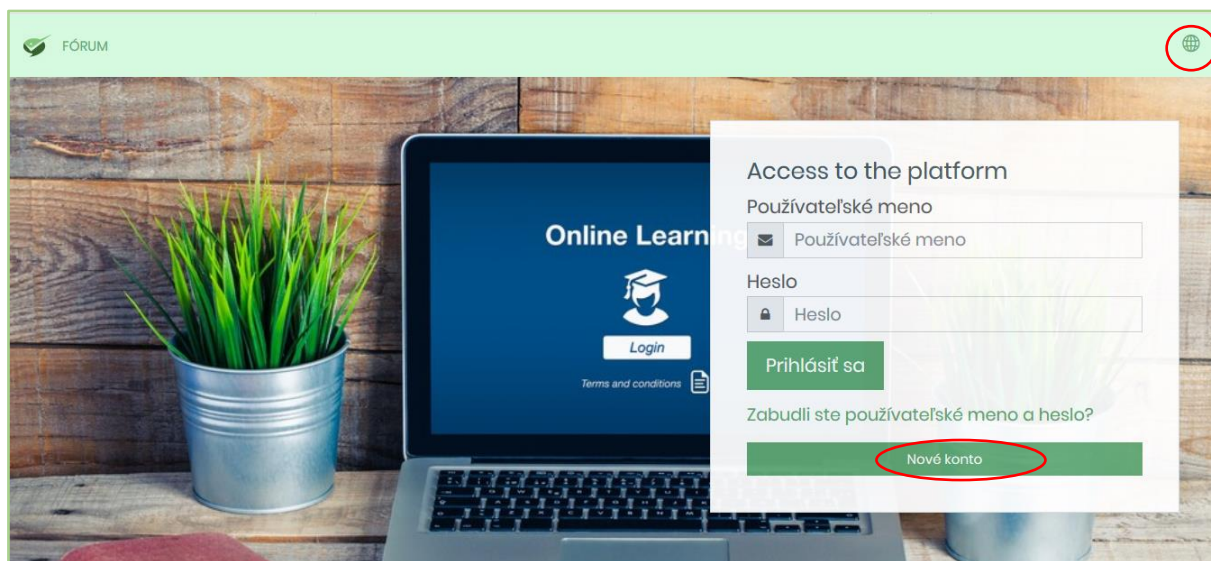
Cieľom tejto časti je predstaviť fungovanie a používanie elektronickej platformy. Platforma EXPERIENCE záujemcom – občanom so zdravotným postihnutím umožňuje osvojiť si teoretické vedomosti, ktoré sú potrebné k vykonávaniu činnosti skúsenostného experta.

E-learningová platforma

Registrácia užívateľa

Aby ste získali prístup k vzdelávacím materiálom, ktoré sú voľne dostupné na päťjazyčnej e-learningovej platforme, musíte si vytvoriť účet na <https://moodle.experience-erasmusplus.eu/>. Môžete sa zaregistrovať ako užívateľ. Postup pri registrácii:

1. Kliknutím na ikonu GLOBUS na pravej hornej časti obrazovky vyberte jazyk vzdelávania.
2. Účet môžete vytvoriť kliknutím na *Nové konto*.
3. Vyplňte formulár novej registrácie *Nové konto*.
4. Obratom dostanete správu do vašej emailovej schránky.
5. Prečítajte si ju a kliknite na linku v správe.
6. Váš účet sa tým potvrdí a budete prihlásený.
7. Po týchto krokoch budete mať prístup do celého kurzu. Na prihlásenie vám bude stačiť už len užívateľské meno a heslo (v tvare uvedenom na registračnom formulári).

Profil (zmena hesla, nastavenia)

Ak máte problém s prihlásením, skontrolujte, či ste zadali správne užívateľské meno alebo heslo. Ak ste zabudli svoje prihlasovacie údaje, na domovskej stránke kliknite na *Zabudli ste používateľské meno a heslo?* pod tlačidlom *Prihlásiť sa*. Pre obnovenie hesla zadajte svoje prihlasovacie meno alebo e-mailovú adresu. Ak vás systém nájde v databáze, dostanete do vašej e-mailovej schránky správu, ktorá bude obsahovať pokyny pre opätovné prihlásenie. Po prihlásení si heslo môžete zmeniť v *Nastavenia*.

Vzdelávacie materiály na E-learningovej platforme

K vzdelávacím materiálom sa dostanete kliknutím na *Moje kurzy* v navigačnom menu na ľavej strane obrazovky. Vzdelávanie je rozdelené do 14 tém v súlade s teoretickým materiálom. Je to vlastne teoretická časť v skrátenej forme, ktorá je voľne dostupná na päťjazyčnej e-learningovej platforme: <https://moodle.experience-erasmusplus.eu/?lang=sk>. Kliknutím na *Moje kurzy* a následne na hlavnú tému sa zrolujú jednotlivé podtémy, ktoré sa otvoria kliknutím na nich. Ku každej téme patrí aj test. Testy sú zaradené na koniec teoretického učiva a obsahujú ku každej téme 5-6 otázok s možnosťou jednej správnej odpovede. Platforma umožňuje vyhodnotenie testu a v prípade nesprávnych odpovedí sa môžete k otázkam testu znovu vrátiť, až kým vaše teoretické vedomosti nebudú na požadovanej úrovni. Odfajknutie aktivity vedľa názvu môžete použiť na sledovanie vášho postupu počas absolvovania vzdelávania. Kliknutím na *Next section* môžete pokračovať v ďalšej téme.

The screenshot shows the Moodle interface. On the left, a dark sidebar contains a navigation menu with items like 'Sekcie kurzu', 'Účastníci', 'Odznamy', 'Kompetencie', 'Známky', 'Nástenka', 'Domovská stránka', 'Kalendár', 'Moje kurzy' (circled in red), and 'Súkromné súbory'. The main content area has a green header with 'FÓRUM' and a title '1. KTO JE SKÚSENOSTNÝ EXPERT?'. Below the title is a list of topics with checkboxes for completion: '1.1. Definícia skúsenostného experta' (checked), '1.2. Využívanie vlastných skúseností ľudí so zdravotným postihnutím v poradenských aktivitách' (checked), '1.3. Pravidlá poskytovania pomoci a poradenstva' (unchecked), and 'Kto je skúsenostný expert?' (unchecked). At the bottom right, a 'NEXT SECTION' button is circled in red, with a green arrow pointing to the right. A search bar is visible at the bottom of the main content area.

Počas teoretickej prípravy môžete byť v kontakte so svojim školiteľom. Môže sa pri tom využívať aj on-line konferenčná miestnosť, v ktorej sa môže konzultovať so školiteľom alebo medzi študentmi, požiadať o vysvetlenie, diskutovať alebo získať spätnú väzbu.

Platforma na výmenu skúseností medzi účastníkmi vzdelávania, školiteľmi a odborníkmi

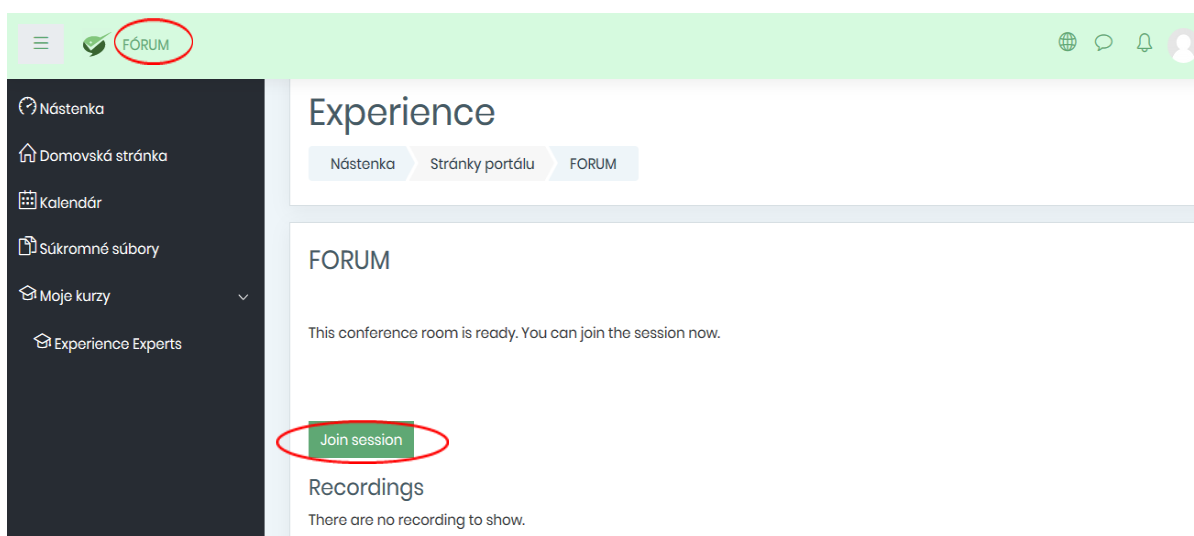
Jednou z plánovaných výsledkov projektu bola aj platforma na výmenu skúseností medzi odborníkmi. Webinárová miestnosť na e-learningovej platforme umožní registrovaným užívateľom jednoducho zdieľať

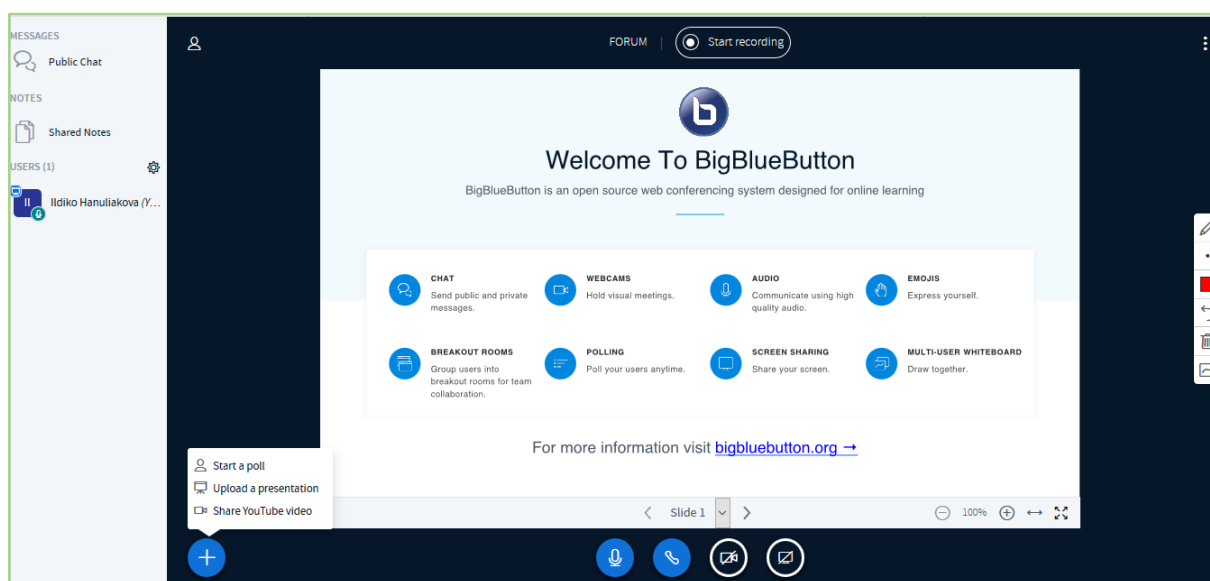
informácie a diskutovať on-line, výmenu skúseností medzi odborníkmi ale aj diskusiu medzi účastníkmi vzdelávania so školiteľom a navzájom bez školiteľa.

V EXPERIENCE on-line vzdelávacom systéme pre tento účel bol zriadený internetový konferenčný systém *BigBlueButton*. Prostredníctvom konferenčného systému školitelia môžu realizovať on-line kurzy, virtuálne konzultačné hodiny a pracovať so skupinou vzdialených študentov. Platforma *BigBlueButton* umožňuje v reálnom čase zdieľať fotografie, videá, audiozáznamy, posilať emotikony, pokec, obrazovky a zaznamenávanie obsahov pre neskoršie prehrávanie.

K elektronickej platforme sa dostanete kliknutím na FORUM na ľavej časti obrazovky a následne na „Join session“.

EXPERIENCE konferenčná miestnosť vyzera nasledovne:

Funkcia *Prezentácia*

Užívatelia platformy môžu nahrávať súbory vo formáte dokumentov MS Office alebo PDF. Pre nahrávanie prezentácií použite tlačidlo + a *Upload presentation* na ľavej strane obrazovky dole.

Funkcia *Pokec*

Užívatelia sa môžu zapojiť do skupinovej diskusie, ktorú vidia všetci v konferenčnej miestnosti, alebo si vybrať konkrétneho užívateľa a viesť s ním súkromný rozhovor.

Funkcia *Webkamera*

Webovú kameru môžu používať viacerí užívatelia súčasne. Ak chcete zdieľať webovú kameru, vyberte tlačidlo so symbolom webovej kamery, ktorá sa nachádza na paneli s ponukami. Najprv získate video náhľad. Môžete si nastaviť kvalitu zdieľania. Ak chcete začať zdieľať, kliknite na tlačidlo umiestnené v pravej dolnej časti okna s ukážkou.

6. PILOTNÉ TESTOVANIE A VYHODNOTENIE VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Testovanie vzdelávacieho programu EXPERIENCE

Vzdelávací program EXPERIENCE sa testoval v januári a vo februári 2019 v štyroch partnerských krajinách (Slovensko, Maďarsko, Rumunsko, Turecko) na vzorke 49 účastníkov (občanov so zdravotným postihnutím) a 8 školiteľov. Nasledujúca tabuľka obsahuje prehľad počtu účastníkov testovania v jednotlivých partnerských krajinách:

	Slovensko	Maďarsko	Rumunsko	Turecko	Celkom
Účastníci	11	10	18	10	49
Školitelia	2	3	1	2	8
Celkom	13	13	19	12	57

V testovacej vzorke bolo 29 žien a 20 mužov vo veku 18 až 58 rokov. Väčšina účastníkov boli absolventi stredných alebo stredných odborných škôl a bolo medzi nimi aj niekoľko absolventov vysokých škôl či univerzít.

Účastníci boli pred zahájením testovania informovaní o vzdelávacom procese v rámci interných stretnutí partnerských organizácií. Pred zahájením testovania a po jeho ukončení účastníci aj školitelia vyplnili hodnotiace dotazníky za účelom vyhodnotenia efektívnosti vzdelávacích materiálov. Hodnotiace dotazníky sa zameriavali na otázky ako napríklad čo od tréningu očakávajú, do akej miery sú rozhodnutí pracovať ako poradcovia alebo lektori osôb so zdravotným postihnutím, ako hodnotia svoje predpokladané zručnosti a vedomosti, ale zisťovali sme aj názory na pedagogický obsah a platformu elektronického vzdelávania.

A. Vyhodnotenie zručností

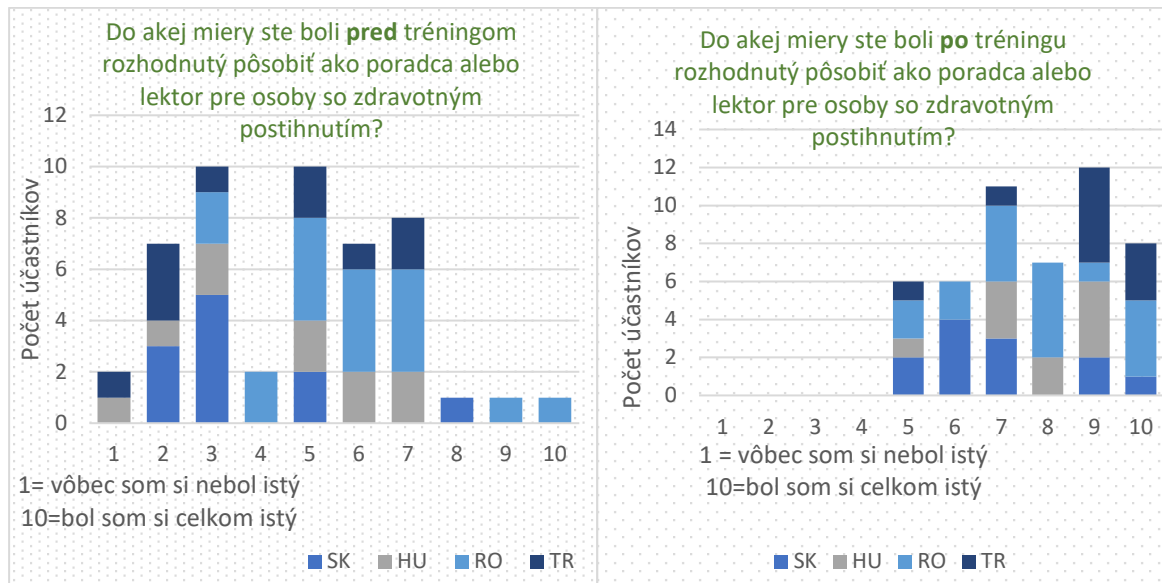
Pred zahájením testovacej fázy účastníci vyplnili dotazníky zamerané na stanovenie sebavedomia v oblasti poskytovania poradenských činností pre osoby so zdravotným postihnutím a úroveň vedomostí a zručností v oblasti spolupráce s osobami so zdravotným postihnutím. Po absolvovaní vzdelávania sme pomocou rovnakého dotazníka namerali zvýšenú úroveň vedomostí a zručností vo vybraných oblastiach, ako napríklad komunikácia, tímová spolupráca, riadenie času, individuálne poradenstvo, skupinové poradenstvo, informácie o trhu práce, nástroje a techniky hľadania zamestnania, udržanie pracovného miesta.

Názory účastníkov

Do akej miery ste boli pred tréningom a po jeho absolvovaní rozhodnutí pôsobiť ako poradca či lektor pre osoby so zdravotným postihnutím?

Porovnanie výsledkov dotazníka vyplneného pred a po testovacích tréningoch poukazuje na to, že tréningy boli zamerané správnym smerom a boli efektívne. Graf spätnej väzby účastníkov sa blíži k bežnému rozptylu a vážený priemer bol pred tréningom približne 4,67 a po tréningu približne 7,74. Poukazuje to na skutočnosť, že vzdelávacie materiály EXPERIENCE boli z hľadiska zvyšovania sebadôvery účastníkov pôsobiť ako poradcovia alebo lektori pre osoby so zdravotným postihnutím úspešné. Keďže cieľom projektu EXPERIENCE bolo zvýšiť sebadôveru účastníkov so zdravotným postihnutím pri práci

s inými zdravotne postihnutými osobami, môžeme konštatovať, že vzdelávací materiál tento cieľ splnil. Podrobnejšiu analýzu uvádzame v nasledujúcich grafoch.

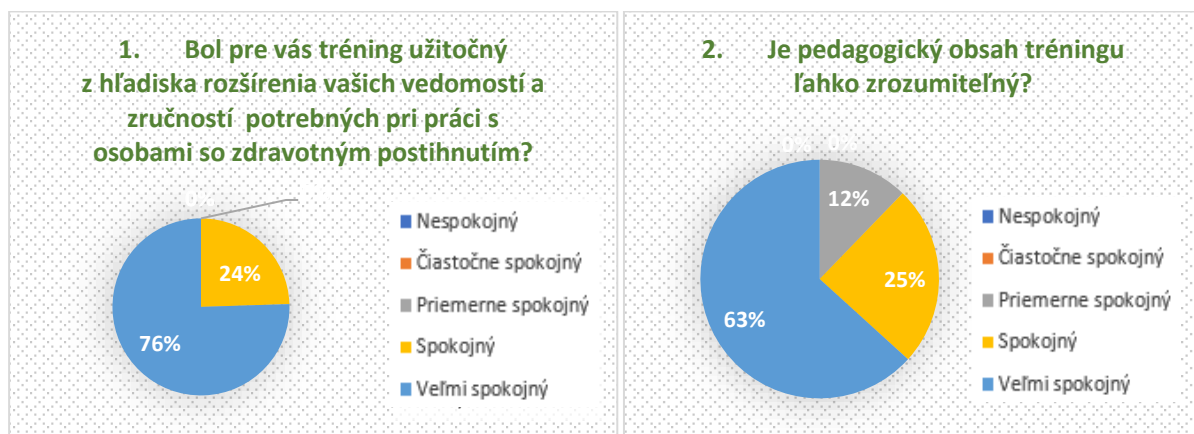
B. Vyhodnotenie tréningu

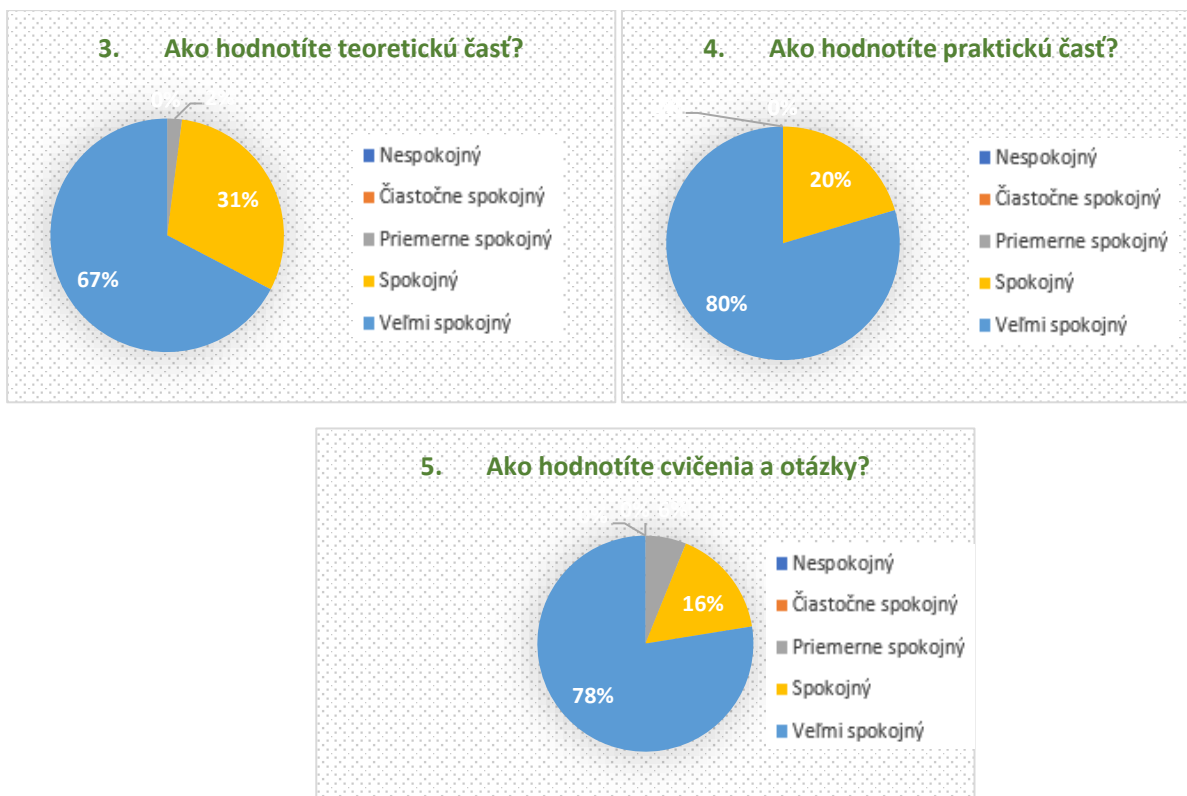
Na konci testovacej fázy účastníci aj školitelia hodnotili obsah vzdelávacích materiálov a platformu elektronického vzdelávania a zároveň vyjadrili svoj názor na možnosť využitia nadobudnutých zručností v praxi.

V rámci pilotného testovania sa všetky cvičenia absolvovali v súlade s praktickou časťou. Účastníci si osvojili teoretické východiská jednotlivých tematických okruhov. Získané vedomosti si mohli doplniť formou samoštúdia materiálov dostupných na platforme elektronického vzdelávania. Účastníci mali možnosť formou domácej úlohy vypracovať v rámci e-learningu testy.

Hodnotiace dotazníky pre účastníkov po pilotnom tréningu

Otázky zamerané na pedagogický obsah

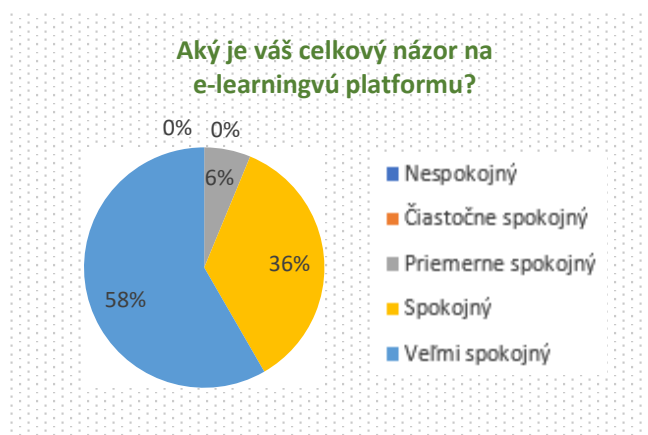

Pokiaľ ide o pedagogický obsah:

- 76% študentov bolo veľmi spokojných a 24% spokojných s užitočnosťou tréningu z hľadiska rozšírenia schopností a vedomostí v oblasti práce s osobami so zdravotným postihnutím.
- Približne 88% (63% + 25%) účastníkov považovalo pedagogický obsah za ľahko zrozumiteľný.
- 98% bolo veľmi spokojných alebo spokojných s teoretickou časťou vzdelávacích materiálov.
- 100% bolo veľmi spokojných alebo spokojných s praktickou časťou tréningu.
- 94% bolo s cvičeniami a otázkami veľmi spokojných alebo spokojných, a len 6% ich považovalo za priemerné.
- Žiaden zo študentov neuvádzal nespokojnosť alebo čiastočnú spokojnosť.

Na základe vyššie uvedených výsledkov môžeme konštatovať, že pedagogický obsah vzdelávacieho materiálu a tréningu EXPERIENCE je na vysokej kvalitatívnej úrovni.

Otázky zamerané na e-learningovú platformu

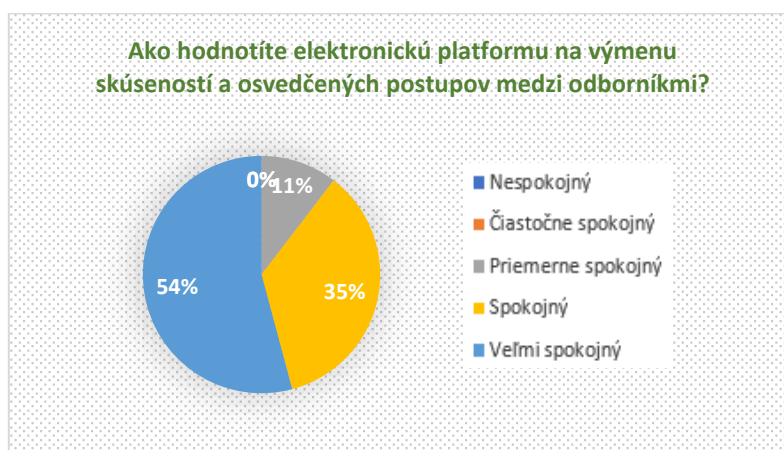
Pokiaľ ide o e-learningovú platformu:

- Približne 96% účastníkov bolo veľmi spokojných alebo spokojných s jednoduchosťou používania platformy elektronického vzdelávania.
- 100% považovalo používanie navigačného menu za veľmi uspokojivé alebo uspokojivé.
- Približne 96% hodnotilo grafický dizajn e-learningovej platformy za veľmi uspokojivý alebo uspokojivý.
- Približne 94% bolo veľmi spokojných alebo spokojných s platformou elektronického vzdelávania.
- Žiaden z účastníkov nepovažoval jednoduchosť použitia, použiteľnosť navigácie, grafický dizajn a e-learningovú platformu ako celok za neuspokojivé.

Na základe vyššie uvedených výsledkov môžeme konštatovať, že e-learningová platforma je užívateľsky jednoduchá, graficky atraktívna a užitočná.

Otázky zamerané na elektronickú platformu na výmenu skúseností a osvedčených postupov medzi odborníkmi

Ako vidíme na grafe, 54% účastníkov bolo veľmi spokojných alebo spokojných s používaním elektronickej platformy z hľadiska zdieľania osvedčených postupov medzi odborníkmi a 11% považovalo tento aspekt za priemerný. Preto môžeme konštatovať, že aj platforma na výmenu skúseností medzi odborníkmi splnila vytýčený cieľ.

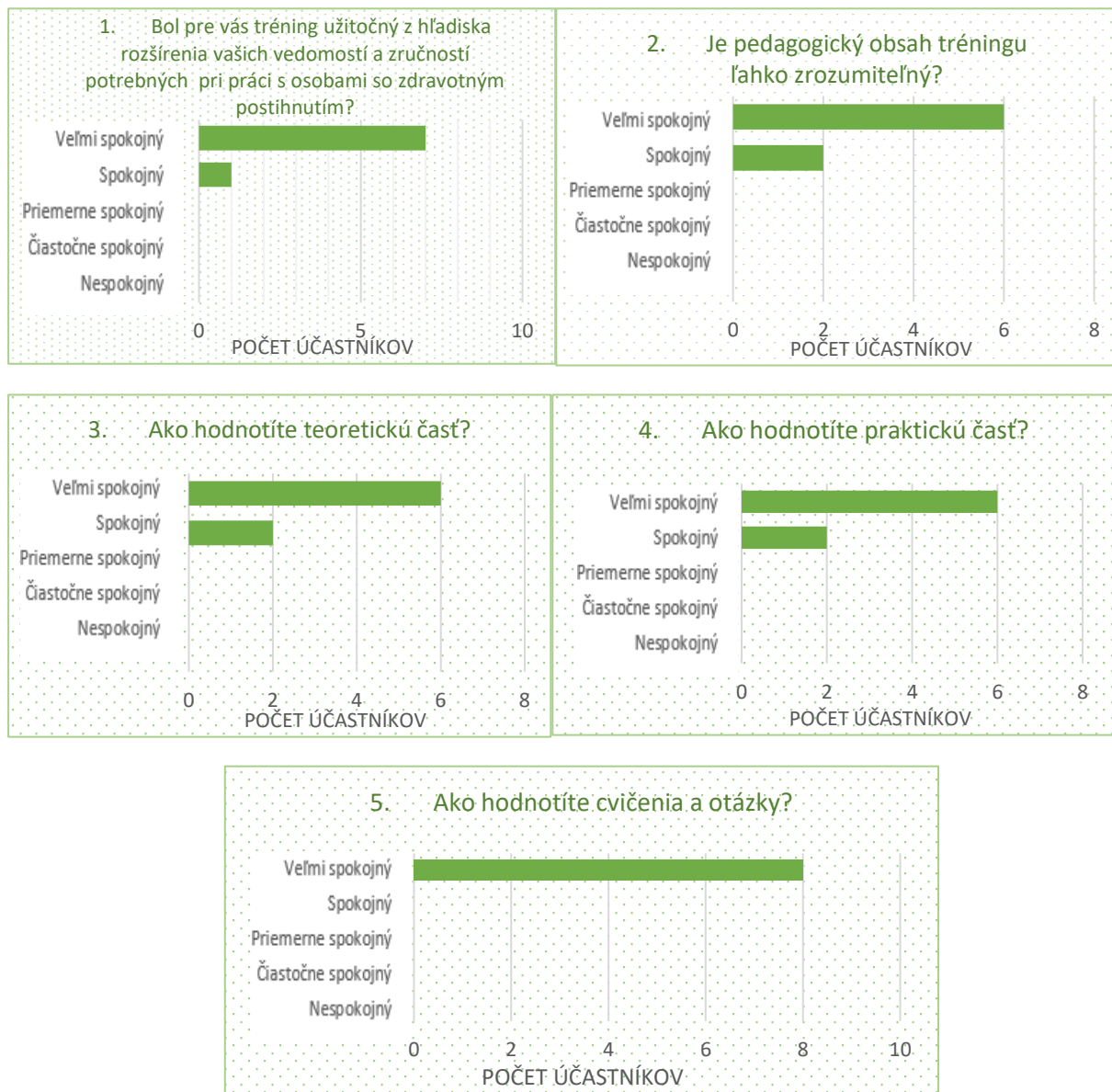

Niektorí účastníci vyjadrili nespokojnosť s časovým harmonogramom a nedostatkom kreatívnych ilustrácií a praktických cvičení. Celkom 94% študentov sa vyjadrilo, že tréning bol z hľadiska výučby zručností potrebných v praxi úspešný.

Mnohí uvádzali, že po absolvovaní vzdelávania sú ochotní pokračovať a ďalej zvyšovať svoju úroveň vzdelania. Je to jednoznačný dôkaz ich pozitívneho hodnotenia tréningov a vzdelávacích materiálov EXPERIENCE. Účastníci majú záujem pracovať s osobami so zdravotným postihnutím a sú presvedčení, že ďalšie vzdelávanie a školenia zvyšujú ich šancu nájsť si zamestnanie. Príslušné úrady alebo realizátori projektov by mali vziať na vedomie súčasný nedostatok vzdelávania a tréningov pre tieto osoby.

Hodnotiaci dotazník pre školiteľov po pilotnom tréningu

Otázky zamerané na pedagogický obsah

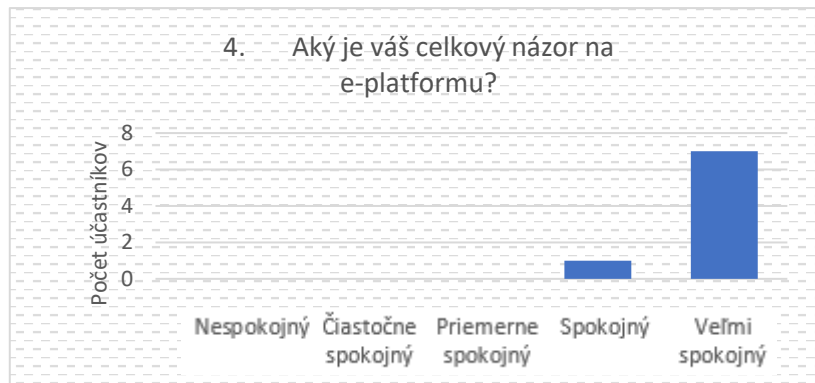

Pokiaľ ide o pedagogický obsah:

- 7 školiteľov bolo veľmi spokojných a 1 bol spokojný s užitočnosťou tréningu pri rozširovaní vedomostí a zručností potrebných pri práci s osobami so zdravotným postihnutím.
- Všetci školitelia (6 + 2) považovali pedagogický obsah za ľahko zrozumiteľný.
- 100% bolo veľmi spokojných alebo spokojných s teoretickou časťou vzdelávacích materiálov.
- Všetci školitelia boli veľmi spokojní alebo spokojní s praktickou časťou tréningu.
- 100% bolo s cvičeniami a otázkami veľmi spokojných alebo spokojných.
- Žiaden zo školiteľov neuvádzal nespokojnosť, priemernú spokojnosť alebo čiastočnú spokojnosť s týmto aspektom.

Na základe vyššie uvedených výsledkov môžeme konštatovať, že podobne ako účastníci, aj školitelia považovali pedagogický obsah vzdelávacích materiálov a tréningu za kvalitný.

Otázky zamerané na e-learningovú platformu

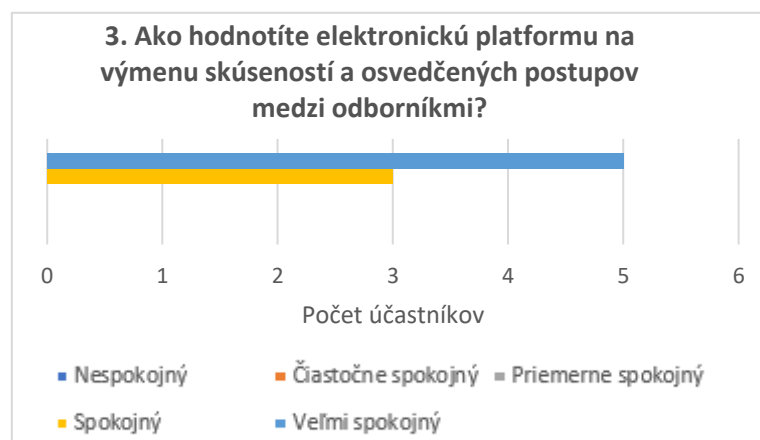

Pokiaľ ide o e-learningovú platformu:

- Všetci školitelia považovali jednoduchosť používania e-learningovej platformy za veľmi uspokojivú.
- 100% považovalo použiteľnosť navigačného menu za veľmi uspokojivú.
- Všetci hodnotili grafický dizajn e-learningovej platformy ako veľmi uspokojivý (7) alebo uspokojivý (1).
- 100% bolo veľmi spokojných alebo spokojných s e-learningovou platformou.
- Žiaden zo školiteľov nepovažoval jednoduchosť použitia, použiteľnosť navigácie, grafický dizajn a celkovú e-learningovú platformu za neuspokojivú, čiastočne uspokojivú alebo priemernú.

Na základe vyššie uvedených výsledkov môžeme konštatovať, že e-learningová platforma je užívateľsky jednoduchá, graficky atraktívna a užitočná.

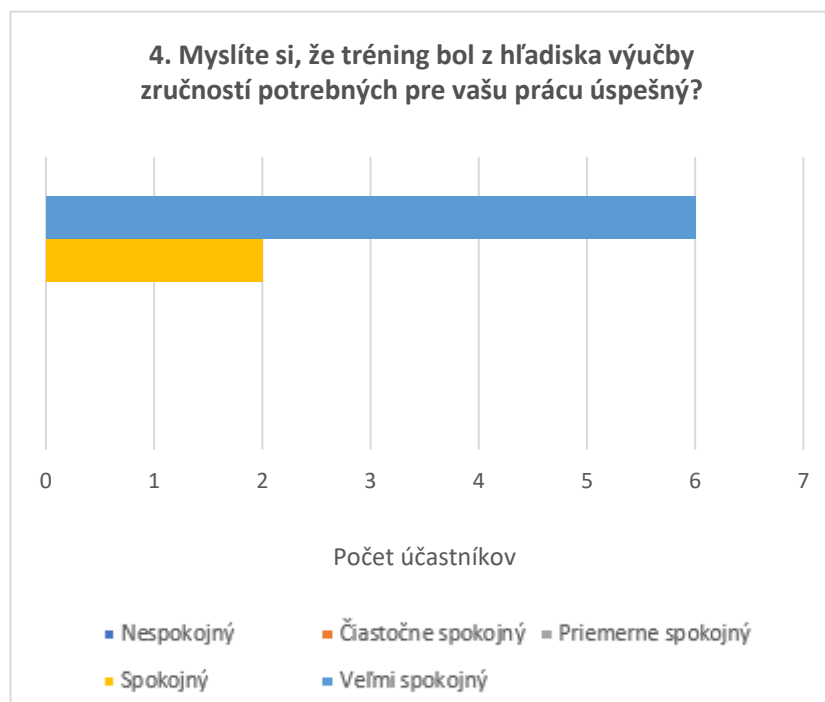
Otázky zamerané na elektronickú platformu na výmenu skúseností a osvedčených postupov medzi odborníkmi

Ako vidíme na grafe, 5 školiteľov bolo s elektronickou platformou na výmenu skúseností a osvedčených postupov medzi odborníkmi veľmi spokojných a spokojných (3). Žiaden zo školiteľov neoznačil tento aspekt za priemerný alebo neuspokojivý. Môžeme preto konštatovať, že platforma splnila vytýčený cieľ.

Myslíte si, že tréning bol z hľadiska výučby zručností potrebných pre vašu prácu úspešný?

100% školiteľov sa vyjadrilo, že tréning bol z hľadiska výučby zručností potrebných pre ich prácu úspešný. Podobne ako účastníci, aj školitelia zastávajú názor, že kvôli zabezpečeniu udržateľnosti by tréningy EXPERIENCE alebo im podobné mali ďalej pokračovať, aby sa niektoré témy, ako napr. osobnostný rozvoj, sebaúcta, riešenie konfliktov a pod. mohli ďalej prehĺbovať, a aby sa zabezpečilo priebežné usmerňovanie absolventov vzdelávania počas ich práce.

7. ZÁVERY A ODPORÚČANIA

Závery

Súhrne môžeme konštatovať, že vo všetkých partnerských krajinách zo strany účastníkov vzdelávania aj školiteľov boli pozitívne hodnotené vzdelávacie materiály aj testovací tréning realizovaný v rámci projektu EXPERIENCE. Účastníci vzdelávania neuvádzali žiadne negatívne postrehy. Účastníci si osobitne cenili pilotné tréningy a platformu elektronického vzdelávania. Mnohí účastníci vzdelávania zdôraznili, že tréningy EXPERIENCE alebo iné podobné tréningy by sa mali častejšie implementovať za účelom skvalitnenia služieb poskytovaných osobám so zdravotným postihnutím.

Všetci účastníci považujú za veľmi dôležité, aby sa do poradenských aktivít zapojili aj osoby so zdravotným postihnutím ako skúsenostní experti. Uvítali možnosť študovať teoretické materiály prostredníctvom platformy elektronického vzdelávania, ako aj možnosť získať spätnú väzbu o úrovni svojich vedomostí prostredníctvom testov, ktoré sa nachádzajú na platforme elektronického vzdelávania.

Spätná väzba účastníkov z rôznych partnerských krajín sa výrazne nelíši, skôr naopak – je veľmi podobná. Poukazuje to na skutočnosť, že vzdelávacie materiály EXPERIENCE boli vytvorené v rámci dobrej koordinácie a spolupráce štyroch partnerských organizácií zo štyroch rôznych krajín, a preto sa môžu využívať aj v iných európskych krajinách. Vzdelávacie materiály EXPERIENCE by mali získať podporu aj zo strany kompetentných orgánov v oblasti školstva a vzdelávania.

Odporúčania

V procese poskytovania poradenských služieb okrem štátnych inštitúcií významnú úlohu zohrávajú aj neziskové organizácie, agentúry podporovaného zamestnávania, v ktorých môžu skúsenostní experti pomôcť ostatným občanom so zdravotným postihnutím.

Výsledky projektu poukázali zároveň na potrebu vzdelávania mentorov, poradcov, kariérových poradcov a ďalších profesionálov, ktorí sa zaoberajú poskytovaním poradenských služieb pre občanov so zdravotným postihnutím z dôvodu skvalitnenia služieb a zefektívnenia poskytovanej pomoci.

Je vítané zapojenie skúsenostných expertov do poradenského procesu, ktorí na základe vlastných skúseností posilnených vzdelávaním môžu prispieť k zlepšeniu integrácie občanov so zdravotným postihnutím na trh práce.

Do procesu formovania osobnosti skúsenostných expertov sa odporúča zavedenie kontinuálneho mentoringu na pracoviskách, s cieľom ich motivácie, usmernenia a tým skvalitnenia ich činnosti.

Vo vzdelávacom procese je vhodné použiť metódu kombinovaného vzdelávania, využiť možnosti vzdelávania prostredníctvom informačno-komunikačných technológií v súlade s požiadavkami súčasnej doby (e-learning, webináre, elektronická platforma na výmenu skúseností medzi odborníkmi).

V procese celoživotného vzdelávania skúsenostných expertov sa odporúča účasť na ďalších vzdelávacích aktivitách, ktoré sú zamerané na osobný rozvoj, posilnenie sebavedomia, vedenia poradenského rozhovoru a riešenia konfliktov pri súčasnom precvičovaní praktických zručností v modelových situáciách.

Je potrebné posilniť aktívnu spoluprácu všetkých aktérov trhu práce t.j. spoluprácu medzi zamestnávateľmi, mimovládnyimi inštitúciami, agentúrami podporovaného zamestnávania a vzdelávacími inštitúciami, štátnymi a verejnými organizáciami za účelom podpory reintegrácie cieľovej skupiny na medzitrh resp. na otvorený trh práce.

